

HIV İLE YAŞAYAN BİREYLERİN

HAK İHLALLERİ RAPORU

KASIM - ARALIK 2019 / OCAK 2020

HIV İLE YAŞAYAN BİREYLERİN

HAK İHLALLERİ RAPORU

KASIM-ARALIK 2019/ OCAK 2020

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
GİRİŞ	2
ÖZET	2
ABSTRACT	3
YÖNTEM	4
İHLALLER İLE İLGİLİ İSTATİSTİKLER	5
TAKİP EDİLEN VAKALAR	6
İNCELENEN HAK İHLALLERİ	7
MEDYADA YAŞANAN İHLALLERİ	35
DEĞERLENDİRME	40

GİRİŞ

Bu rapor;
2019 yılı Kasım ve Aralık ayları ile 2020 yılı Ocak ayında Pozitif Yaşam Derneği'ne gelen başvurular üzerine Pozitif Yaşam Derneği Hukuki Danışmanı Av. Esra Erin tarafından HIV ile yaşayan bireylerin maruz kaldıkları ayrımcılıklara dikkat çekmek için M.A.C Aids Fund tarafından fonlanan "HIV İle Yaşayan Bireylerin Çalışma Hayatının Desteklenmesi Ve Çalışma Hakkı İhlallerinin Önüne Geçilmesi" projesi kapsamında hazırlanmıştır ve her türlü yasal hakkı saklıdır. Ayrıca; Pozitif Yaşam Derneği'nin yazılı izni olmadıkça çoğaltılamaz, yayınlanamaz, başka bir dile çevrilemez, herhangi bir şekilde işlenemez ve değiştirmeler yapılamaz. Ancak kaynak adı ve alıntı yapılan kısım gösterilerek alıntı yapılabilir.

ÖZET

Hukuk disiplini; eşit olan kişilere geçerli bir neden olmaksızın bir hak veya yükümlülükle ilgili eşit davranılmaması olarak tanımlanan ayrımcılık diğer disiplinlerde; gruplar arası eşitsizliğin yoğun olduğu toplumlarda baskın/güçlü grupların , azınlık gruplara yönelik sadece kendi avantajlarını düşünen ya da diğer grubun dezavantajlarını görmezden gelen, pekiştiren, adaletsiz, acı verici tutumlar olarak tanımlanmaktadır. Bilindiği üzere HIV ile yaşayan bireyler, sağlık durumlarına ilişkin tanı almalarından itibaren neredeyse yaşamlarının her alanında ayrımcılık ve bunun yanında birçok hak ihlaline maruz kalırlar. Bunun nedeni ise HIV tanısı almalarıyla birlikte damgalanmalarıdır. Bu damgalar, toplumun ortak görüşünü temsil eden stereotipleri (kalıpyargıları) harekete geçirir. Hastalığa ilişkin "ölümcül" algısı ile birlikte bireylerin cinsel yönelimlerine veya yaşam tarzlarına yönelik önyargılar gelişir. Böylece HIV ile yaşayan bireyler, toplumdaki "marjinal", "tehlikeli", "sapkın" bireyler olarak değerlendirilir ve bu da bireylerde duygusal tepkimelere neden olur. Yani toplum HIV ile yaşayan bireylere karşı korku, düşmanlık, öfke nefret gibi duygular besler. Böylece damgalanan bireyler, toplumdaki saygınlıklarını ve statülerini kaybederler ve kendilerini itibar edilmeyen rollerin içinde bulurlar. Bu tutum toplumun her alanına yayılarak bir tahakküm ve dışlama mekanizmasına dönüşür ve HIV ile yaşayan bireylerin değersizleşmesine ve toplumdan uzaklaşmasına sebep olur.¹ Genel olarak ayrımcılığın bilişsel/sosyo-psikolojik boyutu olan önyargılar, stereotipler, damgalanmalar ve diğer boyut olan söylemsel boyutu yani genel olarak dilde ve medyada kullanılan söylemler ile karşılaşan HIV ile yaşayan bireyler genel olarak seks, hastalık ve ölümlerle, yasadışı, yasak olan tutumlarla ilişkilendirilmiş; toplum hastalığa yakalanmayı bireylerin zaafı ile irade zayıflıklarına bağlamış, böylece hastalığın sadece eşcinseller arasında geçebileceği ve sorumsuz cinsel davranışlar sonucu geliştiği önyargısı damgalamayı kolaylaştırmıştır.² HIV ile yaşayan bireyler bu önyargılardan ötürü eşcinsel, transseksüel, seks işçisi, uyuşturucu bağımlısı olarak nitelendirilmiş, bu kişiler hakkında "hayasız" ve "ahlaksız" yaşam tarzları varmış gibi algı yaratılmıştır. HIV'in belli başlı gruplara özgülenmesi, bu gruplardan olmayan insanlarda, hastalıkla enfekte olmayacağı kanaati oluşturmada, bu da HIV'den korunmaları için almaları gereken önlemleri engellemektedir. Yine enfekte şüphesi içindeki bir birey, damgalama ve ayrımcılığa maruz kalacağı düşüncesi ile sağlık hizmetlerine gitmekte gecikmekte ya da hiç gitmemektedir.³ Bu da HIV'in yayılımı açısından telafisi güç sonuçlara yol açabilmektedir. Keza Türkiye'de son 5 yılda HIV ile yaşayan kişi sayısındaki artış Ulusal kaynaklara göre %452 olarak hesaplanmaktadır. 1985 yılında ilk vakanın bildirilmesinden sonra 2010'a kadar geçen 25 yıllık süre içinde ülke genelinde 4200 kişi HIV enfeksiyonu tanısı almışken artık sadece 1 yılda >3000 kişi tanı almaktadır.⁴ Bu artışın en önemli sebeplerinden biri de HIV ile yaşayan bireylerin hayatlarının her anında karşılaştıkları ayrımcı uygulamalar ve toplumdaki önyargılardır. Bu rapor hem bu ayrımcı uygulamalara hem de bu uygulamaların yol açtığı hak ihlallerine dikkat çekmek için Pozitif Yaşam Derneği'ne gelen başvurular üzerine aşağıda detaylı olarak yer verilen yöntem ile hazırlanmıştır.

1- TAŞKIN, E. Oryal, Ruhsal Hastalıklarda Damgalama ve Ayrımcılık, 1. Baskı, Ed. EO. Taşkın, Stigma Ruhsal Hastalıklara Yönelik Tutumlar ve Damgalama, içinde (s. 19-20), İzmir, Meta Basım Matbaacılık 2007, s. 17-30.
2- TUNA ORAN, Nazan; ŞENUZUN, Fisun, "Toplumda Kırılması Gereken Bir Zincir: HIV/AIDS Stigmatı ve Baş Etme Stratejileri", Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, cilt 5, sayı 1, 2008, s. 5.
3- ZORLU, Mihrihan; ÇALIM, Selda İldan, "İşyerinde Damgalama ve Ayrımcılık Faktörü Olarak HIV/AIDS", Çalışma ve Toplum, no. 4, 2012, s. 183.
4- <https://birliktehidvenguluyuz.com/img/hiv-aids-farkindalik-raporu.pdf>

ABSTRACT

In Law discipline, discrimination defined as not treating equally about a right or an obligation to whom are equals; in other disciplines it defined as thinking self-centered or ignoring, reinforcing other groups' disadvantages, unjust and torturous attitudes of dominant/powerful groups in societies which intergroup inequality is common. As is known, people living with HIV exposed to discrimination and many violation of rights from the day that they diagnosed. The reason why is they stigmatized when they diagnosed with HIV. The stigma, triggers the stereotypes which represent the common sense of the society. The "fatal" perception about the disease increases the prejudice about the sexual orientation or lifestyles of the individuals. Thus, people living with HIV evaluated as "marginal" "dangerous" "deviant" and this evaluation causes emotional reactions in people living with HIV. In short, society has feelings like fear, enmity, anger, hate for people living with HIV. By this way, stigmatized people lose their prestige and status in the society and they find themselves in roles which are not respected. This attitude spreads in every field of society and becomes a domination and discrimination mechanism which cause people living with HIV to trivialized and moved away from society. People living with HIV are usually associated with sex, disease and death, illegal and forbidden demeanor; society links catching the diseases with individual's frailty so that the misconception of the disease that it can only be transmitted among homosexuals and develops as a result of irresponsible sexual behavior has made stigmatizing people easier. People living with HIV are characterized as homosexual, transsexual, sex worker, drug addict and created a perception about them as if they are "shameless" and "immoral". Because of HIV/AIDS is allocated with certain groups, people who are not in those certain groups thinks that they won't ever infect with HIV and this prevents the precautions which they have to take to avoid HIV/AIDS. Again, a person who is in doubt about infection is being late to take health services or never takes because she/he afraids of exposing stigma and discrimination. This may cause unrecoverable results in aspect of spreading of HIV. According to national sources, number of people who are infected with HIV have increased 452% in last 5 years. In 25 years, from first case has reported in 1985 to 2010, 4200 people have diagnosed with HIV; today >3000 people have diagnosed only in 1 year. One of the most significant reason for this increase is discriminatory practices and prejudices which people living with HIV facing in every moment of their lives. This report is based on the applications made to Positive Living Association, written with the method which explained in detail below, to underline either discriminatory practices or the violations of rights which caused by discrimination.

YÖNTEM

Türkiye'deki HIV ile yaşayan bireylerin yaşadıkları hak ihlallerine yönelik veri toplamayı güçleştiren ilk zorluk HIV ile yaşayan bireylere yönelik verilen sağlık hizmetlerinden faydalanma hakkının ihlalden, çalışma hakkının ihlaline varan aşağıda detaylıca yer verilecek çoklu ayrımcılık uygulamalarının sonucu olarak bireylerin toplumdan uzaklaşmaları ve bu alanda çalışan STK (Sivil Toplum Kuruluşları)'lara dahi başvuramaları, HIV ile yaşayan bireylerin hayatlarında çokluğu sebebi ile normalleşen ve mevcut yasalarla bir sonuç alamayacağı düşüncelerinin yani sıra hak arama süreçlerinde karşılaşılan mahremiyet ihlalleri sebebiyle hak ihlallerine karşı gerekli mekanizmalara başvuramaları, STK'ların, Türkiye genelinde ve farklı disiplinleri kapsayacak biçimde örgütlenmelerinin yeterli olmaması olsa da bu eksiklik bilgiye ulaşma araçlarının çeşitlendirilmesi ile aşılmaya çalışılmış ve HIV/AIDS ile yaşayanların karşılaştıkları hak ihlalleri ve başvuru süreçlerine ilişkin 3 aylık genel bir veri toplanmıştır. Bu raporda kullanılan yöntemler; derneğe gelen başvuruların takibi, basın taraması ile öğrenilen ya da bir şekilde hak ihlallerinden bilgi sahibi olunup bu ihlaller bağlamında edinilen bilgiler ve yargı ile denetim mekanizmalarına yapılan başvurulardır. HIV ile yaşayan bireylerin karşılaştıkları yoğun damgalanma ve ayrımcılık sorunlarından ötürü yaptıkları başvurulardan genel olarak sonuç alamayan HIV ile yaşayan bireylerin artık hak ihlallerinden ötürü herhangi bir mekanizmaya başvuramayı tercih etmeleri, mevcut yargı ve denetim mekanizmalarının işlevselliğini tartışmayı gerekli kılmaktadır. Öte yandan, elimizdeki verilerden görüyoruz ki; çalışma hakkının ihlali, tedaviye erişim hakkının ihlali, özel yaşamın gizliliğinin ihlali gibi hak ihlalleri HIV ile yaşayan bireylerin yaygın olarak karşılaştıkları ihlallerdir. Sonuç olarak, bu ihlaller HIV ile yaşayan bireylerin yaşamında istisna olmanın ötesine geçen, yaygın ve sistematik bir hal almış olması; birçok önlemin yanı sıra denetim ve mekanizmalarının geliştirilmesini bir aciliyet haline getirmektedir.

İHLALLER İLE İLGİLİ İSTATİSTİKLER

3 ayda Pozitif Yaşam Derneği'ne bildirilen ve rapor süresince medya haberlerine yansıyan toplam 66 adet hak ihlali rapor edilmiş, 58'si doğrudan bildirilen ve 8'i medyada yer alan olmak üzere raporlanan toplam 66 vaka içerisinde en fazla ihlal edilen yasal düzenlemeler sıklık durumlarına ve alanlarına göre aşağıda sıralanmıştır. Aşağıda sınıflandırılması yapılmış olan HIV ile yaşayan kişilerin ayrıntılı olarak maruz kaldıkları hak ihlalleri İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (İHEB), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS), BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi (ESKHS), Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), T.C. Anayasası, Türk Ceza Kanunu (TCK), Hasta Hakları Yönetmeliği (HHY), Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi (İHBS) ve Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi (TDN) gibi uluslararası ve ulusal mevzuat dikkate alınarak hazırlanmıştır.

İHLALLER İLE İLGİLİ İSTATİSTİKLER

İHLAL EDİLEN HAK	MEVZUAT	İHLAL SAYISI
Ayrımcılık Yasağı	AİHS Madde 14, AY Madde 10, TCK Madde 122	32
Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliği	AİHS md 8, İHEB md 12, AY md 20, TCK 134	29
Çalışma ve Sözleşme Hürriyeti	AY Madde 48-49, TTCK 117	14
Sağlık Hakkı	AY Madde 56-17, TCK 257	13
Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkı	AY Madde 20, TCK Madde 136	22
Mesleki Standartlar	Biyotıp Sözleşmesi Madde 4	12
Tıbbi Özen Gösterilmesi Hakkı	HHY Madde 14, TDN Madde 13	12
Kişinin Dokunulmazlığı, Maddi ve Manevi Varlığın İhlali	AY Madde 17	12
Sağlık Hizmetlerinde Adalete ve Hakkaniyete Uygun Erişim Hakkı	İHBS Madde 2, HHY Madde 5, İHBS Madde 2,3,4, HHY Madde 23	11
Tıbbi Gereklere Uygun Teşhis Tedavi ve Bakım	HHY Madde 11	9
Bilgilerin Gizli Tutulması Hakkı	HHY Madde 5, İHBS Madde 2,3,4	9
Bilgi Verme Usulü	HHY Madde 18	5
Yaşam Hakkı	AİHS Madde 2, Anayasa Madde 17	1
Sosyal Güvenlik Hakkı	Anayasa Madde 60	3
Sağlık Durumu ile İlgili Bilgi Alma Hakkı	HHY Madde 15, İHBS Madde 10	1
Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali	HHY Madde 21	5
İnsanın Üstünlüğü Hakkının İhlali	İHBS Madde 2	2
Sosyal Faaliyetlere Katılma Hakkı	CGTİK Madde 3	1
Sportif Faaliyetlere Katılma Hakkı	Adalet Bakanlığı 45/1 sayılı Genelgesi	1
Kayıtların Düzeltmesini İsteme Hakkı	HHY Madde 17	1

TAKİP EDİLEN VAKALAR

Pozitif Yaşam Derneği olarak 3 ayda hak ihlaline maruz kalan HIV ile yaşayan bireylerden 58 kişiye hukuki danışmanlık sağlanmıştır. Bu vakalar ve yapılan takipler sonucu elde edilen veriler aşağıdaki gibidir;

İNCELENEN HAK İHLALLERİ

1-D/KASIM2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Danışan, erkek arkadaşının doktor olduğunu ve görevinin kendisine verdiği yetkiyi kötüye kullanmak suretiyle kendisinin HIV pozitif olduğuna ilişkin kişisel sağlık verilerini ele geçirdiğini, kişisel verilerini 3. kişilere yaydığını ayrıca ailesine yaymakla tehdit ettiğini belirtmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Görevi Kötüye Kullanma (TCK md 257), Tehdit (TCK md 106)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği ile manevi tazminat davası açabileceği konusunda danışmanlık sağlanmıştır. Ancak danışan mahremiyet ihlali endişesiyle yargı mekanizmalarına başvurmak istememiştir.

2-V/KASIM2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Eşi cezaevinde olan danışan, eşinin HIV statüsünden ötürü cezaevinde tecrit edildiğini ve sosyal faaliyetler katılma hakkı ile spor haklarından yararlandırılmadığını belirtmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122), Sosyal Faaliyetlere Katılma Hakkının İhlali (Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun 3. md, Adalet Bakanlığının 17/6/2005 tarihli Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri Yönetmeliği), Sportif Faaliyetlere Katılma Hakkının İhlali (Adalet Bakanlığının Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında 45/1 sayılı Genelgesi),

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana, eşinin uğradığı hak ihlallerinden ötürü; Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne, İl İnsan Hakları Komisyonuna ve Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Komisyonuna başvurulabileceği konusunda gerekli hukuki danışmanlık sağlanmış ve gerekli başvuruları danışanın kendisi yapmak istediği için vasilik işlemlerinin sonuçlanması beklenmektedir.

3-N/KASIM2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Fizyoterapist olarak çalışan danışana onayı olmadan çalıştığı hastane tarafından HIV testi yaptırılmış ve testin sonucu hastanede çalışan bir hekim tarafından kendisine ve hastane yöneticilerine aynı anda söylenmiştir. Bunun üzerine danışan, işverenleri tarafından derhal ücretli izne çıkarılmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134, Biyotıp Sözleşmesi md 10, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK md 117), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali

(Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5 Biyotıp Sözleşmesi md 11), Bilgi verme usulünün ihlali (HHY md 18)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği ile İş Kanununda yer alan Ayrımcılık Tazminatına başvurabileceği hususunda danışmanlık sağlanmıştır. Akabinde danışan, işvereniyle görüşmüş ve işvereni kendisine geçici bir süreliğine kurumun başka bir şehirdeki şubesinde görev almasını ve düzenli olarak tedavisini gördüğüne dair belge getirmesi durumunda tekrar eski işine dönebileceği bildirilmiştir. Danışan teklifi kabul etmiştir.

4-O/KASIM2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

İnfaz Koruma Memuru olarak çalışan danışanın işyerine, tedavi olduğu hastaneden hukuka aykırı bir şekilde HIV statüsünü belirten bir kağıt gelmesi üzerine, danışana işyerindeki arkadaşları tarafından hakaret ve tehdit içerikli sözler söylenmiş, işyerine alınmamış ve danışan birkaç gün içinde Devlet Memurları Kanunu 137. Maddesi uyarınca görevinden uzaklaştırılmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK md 117), Tehdit (TCK md 106), Hakaret (TCK md 125)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği ile görevden uzaklaştırılma kararına ilişkin İdari Yargıda yürütmeyi durdurma istemli iptal davası açılabilmesi hususunda danışmanlık sağlanmıştır ve konuya ilişkin başlatılan yargı süreci dernek tarafından takip edilmektedir.

5-Ö/KASIM2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Çalışmak üzere bir şirkete başvuran danışan işe giriş için işyerinin anlaştığı laboratuvarı yaptırdığı sağlık taramasında HIV pozitif olduğunu öğrenmiş, laboratuvarın işyerine de bildirmesi üzerine işyeri hekimi danışanı çağırıp kendisini nefret ve ayrımcılık söylemlerine maruz bırakmış ve bu durumu işveren ile paylaştığını, bu statüsünden ötürü kendisini işe alamayacaklarını belirtmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK md 117), Bilgi verme usulünün ihlali (HHY md 15,18), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md 23)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışanın talebi üzerine işyeri hekimi ile iletişime girilmeye çalışılmış ancak kendisi görüşmeyi reddetmiş ve ancak işyerinde çalışan hemşire ile görüşülebilmektedir. Görüşmeden yaklaşık 1 saat sonra danışanın başvuru yaptığı şirketin merkezinden derneğimize aramış olup konuya ilişkin olarak görüşmek istediklerini beyan etmişlerdir. Yaptığımız görüşmede ILO'nun işyerlerinin HIV/AIDS'e yaklaşımında tavsiye metinleri⁵ hatırlatılmış, çalıştığı işyeri hekiminin suç oluşturan hak ihlallerine dönük suç duyurusunda bulunacağımız belirtilmiştir. Bunun üzerine danışandan özür dilenmiş, danışanın bir sonraki eğitime alınacağı tarafımıza bildirilmiş ancak danışan uzun süre beklemesine rağmen eğitime ve işe alınmamıştır. Bu sürecin yaşanmasından sonra danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda danışmanlık sağlanmıştır ancak danışan yargı mekanizmasının masraflı ve yıpratıcı olduğu düşüncesiyle herhangi bir başvuruda bulunmak istememiştir.

5- https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---ilo_aids/documents/publication/wcms_114155.pdf

6-N/KASIM2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Devlet hastanesinde ameliyat için kendisine gün verilen danışanın, HIV statüsünü ameliyatı gerçekleştirecek hekime söylemesi üzerine, ameliyatı iptal edilmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlali (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlali (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlali (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlali (İHBS md 2, HHY md 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4), Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığının ihlali (Anayasa md 17)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda danışmanlık sağlanmıştır ayrıca konuya ilişkin; Hasta Hakları Birimi ile Tabipler Odasına başvurulmuş ayrıca Sağlık Bakanlığının Alo 184 Sağlık Hizmetleri Şikayetleri ve Hizmetler Hakkında Bilgi Alma hattına şikayet kaydı oluşturulmuştur. Danışan yargı mekanizmasının masraflı ve yıpratıcı olduğu düşüncesiyle yargı mekanizmasına başvurmak istememiştir.

7-D/KASIM2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Rutin kontrolleri için kan almak isteyen danışan tedavi gördüğü hastaneye gitmiş, kanının alındığı sırada kan alma odasına giren bir hemşire, danışanın kanını alan hemşireye hitaben odada başka kişilerinde bulunmasına rağmen yüksek sesle "bu hasta HIV pozitif, dikkatli ol" demiş odadan çıkmıştır. 3 tüp kan alınması gerekirken kendisinden 1 tüp kan alınan danışan tekrardan kan alma odasında gittiğinde kendisini ve HIV statüsünü ifşa eden hemşireyi görmüş 2 tüp daha kan alınması gerektiğini söylemiştir. Bunun üzerine hemşire başkalarının yanında içinde "biz sizlerin kanınızı almak zorunda değiliz" şeklinde ayrımcı sözler sarfetmiş ve danışanın kanını almamıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma (TCK md 257), Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlali (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlali (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlali (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlali (İHBS md 2, HHY md 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4), Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığının ihlali (Anayasa md 17)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana gerekli danışmanlık sağlanmış ve bu doğrultuda yukarıda yazılı hak ihlallerine ilişkin; Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulmuş, Hasta Hakları Birimine şikayet dilekçesi verilmiş ve Cimer'e başvurulmuştur. Ayrıca Sağlık Bakanlığının Alo 184 Sağlık Hizmetleri Şikayetleri ve Hizmetler Hakkında Bilgi Alma hattına da şikayet kaydı oluşturulmuştur.

8-A/KASIM2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Danışanın eski sevgilisi kendisinin HIV statüsünü ifşa etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği

konusunda danışmanlık sağlanmıştır ancak danışan yargılama esnasında da mahremiyet hakkının ihlal edileceği endisesiyle yargı mekanizmasına başvurmak istememiştir.

9-G/KASIM2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Bir firmadan iş teklifi alan danışan, iş teklifini kabul ettiğini ancak işe girişte istenilen sağlık raporu içinde HIV testinin de yer aldığını ve yaptırmak istemediğini belirtmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana, Anayasa Mahkemesi kararlarında tanımladığı üzere; kişisel veri kavramının kişiye ait bütün bilgileri ifade etmekte olduğunu ad, soyad, doğum tarihi, ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgilerin değil sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, resim, görüntü, ses kayıtları, parmak izleri, sağlık bilgileri, genetik bilgiler, aile bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı belirlenebilir kılan tüm verilerin kişisel veri kapsamında olduğunu dolayısıyla HIV statüsünün de kişisel veri kapsamında korunduğunu ve ele geçirilmesinin yukarıda yer alan hak ihlallerini ortaya çıkaracağı konusunda danışmanlık verilmiş ayrıca ILO'nun kuralları konusunda bilgilendirmeler yapılmıştır. Zira ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları'na göre;

İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olmaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir.(m.4/7)

HIV/AIDS muayenesi, iş için başvuran ya da hali hazırda çalışan bireylerden talep edilmemelidir. (m.4/6) HIV/AIDS testi gereksizdir ve işçilerin insan hakları ile saygınlıklarını zedeleyecektir. Çünkü;

- Test sonuçlarının açıklanmak sureti ile ifşa edilme riski vardır.
- İşçi veya işçi adayı zayıf konumdadır.
- Test yapılırken özgür iradelerinin kınlanması muhtemeldir. (m.8)

HIV testinin, işe alımlarda veya iş sözleşmesinin devamında bir ön koşul olarak kullanılmaması ve işçilerin işe başlamasından önce ya da düzenli aralıklarla yapılan rutin uygunluk testlerinde HIV testinin zorunlu olarak dayatılmaması gerektiği belirtilmiştir. (m.8/1)

Danışan HIV testini yaptırmamıştır. Her ne kadar işveren ilk başta ısrarcı davranmışsa da danışanın Özel ve Aile Yaşantısına ve Kişisel Sağlık Verilerine ilişkin haklarını hatırlatması üzerine geri adım atılmış, danışan işe girmiştir.

10-E/KASIM2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Annesi HIV statüsünde olan danışan, annesi için gittikleri hastaneden ameliyat için gün verilmesi üzerine, annesinin HIV statüsünü paylaşması üzerine hekimlerin ameliyatı yapmak istemediklerini beyan etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma (TCK md 257), Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlali (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlali (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlali (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlali (İHBS md 2, HHY md 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4), Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığının ihlali (Anayasa md 17)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği

konusunda bilgi verilmiş ayrıca Hasta Hakları Birimine, Cimer'e ve Sağlık Bakanlığının Alo 184 Sağlık Hizmetleri Şikayetleri ve Hizmetler Hakkında Bilgi Alma hattına da şikayet kaydı oluşturabileceği bildirilmiştir. Ancak danışan belirtmediği sebeplerden ötürü herhangi bir mekanizmaya başvurmak istememiştir.

11-E/KASIM2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Danışan, abisinin AIDS evresinde tedavi görmekteyken kesinleşen bir cezası sebebiyle cezaevine girdiğini, cezaevinde gereken tedaviyi görememesinden ötürü kısa bir süre içerisinde vefat ettiğini belirtmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Yaşam Hakkı İhlali (AİHS md 2, Anayasa md 17), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122)

Başvuruya İlişkin Son Durum:

Ailenin yas sürecinden ötürü henüz bir başvuru yapılmamıştır ancak bilindiği üzere cezaevine girerken, bütün tutuklular gecikme olmaksızın cezaevinin sağlık hizmetlerinde görev yapan bir kişi tarafından görülmelidir. CPT bugüne kadarki raporlarında yeni gelen her hükümlü ile görüşülmesini ve gerekli ise girişinden sonra mümkün olan en kısa süre içinde bir tıp doktoru tarafından fiziksel muayenesinin yapılmasını tavsiye etmiştir. Tutukluların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir doktora erişimlerinin bulunması gereklidir.⁶ Sağlık hizmetleri, doktora danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir. Tutuklular sağlık bakım hizmetine gizlilik ilkesi dahilinde, örneğin kapalı bir zarfta bir not yoluyla ulaşabilmelidir. Ayrıca cezaevi yetkilileri doktorla görüşme taleplerini kendine göre eleme yoluna gitmemelidir. Bu durum danışanların tekrardan başvurusu halinde detaylı olarak ele alınacaktır.

12-O/KASIM2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Danışan, HIV statüsünü öğrenmeleri üzerine kendisini işten çıkaran eski işyerinin, çalışmaya başladığı yeni işyerinin sosyal medya hesaplarında kendisini "Bu işyeri AIDS'li çalıştırıyor" şeklinde nefret ve ayrımcılık söylemleri ile ifşa ettiklerini iletmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK md 117), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği ayrıca manevi tazminat davası açabileceği konusunda danışmanlık sağlanmıştır ancak danışan yargı mekanizmasına başvuru yapmak istememiştir.

13-M/KASIM2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Geçtiğimiz sene bir sigorta şirketinde hem kendisi hem de ailesi için Tamamlayıcı Sağlık Sigortası yaptıran danışan, sigorta şirketinin bu sene poliçe yenileme talebini reddettiğini, aracı kuruma "M... 'de görülen risk sebebiyle eşinin ve çocuğunun da poliçesinin düzenlenmeyeceği" şeklinde mail iletmiştir. HIV statüsünden ötürü eşinin ve çocuğunun ayrımcılığa uğradığını belirten danışan hukuki destek talep etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Sosyal güvenlik hakkının ihlali (Anayasa md 60), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122)

6- Tek başına hücre hapsinde tutulan tutuklular için doktora erişim konusunda bkz. CPT 2. Genel Raporu CPT/Inf (92) 3'ün 56. paragrafı

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışanın maddi zararı oluşmadığı göz önünde bulundurularak Sigorta Tahkim Komisyonuna gidilmemiş, Hazine Müsteşarlığına şikayet yoluna başvurulmuştur. Hazine Müsteşarlığı şikayetimizi incelemiş, ilgili Sigorta Şirketine inceleme başlatmıştır. Sonucu beklenmektedir.

14-M/KASIM BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

İşvereni ile HIV statüsünü paylaşan danışan işten çıkarılmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK md 117)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği ayrıca işe iade davası ile İş Kanununda düzenlenen ayrımcılık tazminatı davası açabileceği hususunda danışmanlık verilmiş ve danışan aldığı danışmanlık akabinde işvereni ile görüşmüş; kendisi hakkında hem suç duyurusunda bulunacağını hemde işe dönmek için dava açacağını bildirmiştir. Bunun üzerine işvereni kendisine bunlara gerek olmadığını istemesi halinde çalışmaya devam edebileceğini beyan etmiştir. Ancak bu yaşananlardan sonra aynı yerde çalışmak istemeyen danışan işçilik alacaklarını eksiksiz almış, ayrımcılık tazminatı için dava açmak istememiştir.

15-Z/KASIM BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Danışan çalıştığı işyerindeki yöneticilerin kendisinin HIV statüsünü bildiklerini şu ana kadar bir sorun yaşamadığını ancak başka rahatsızlıklar için işyerinden izin aldığı anda yönetimin HIV statüsünden ötürü bu kadar sık hastaneye gittiğini düşündüklerini, kendisini bu sebeple işten çıkarmayı düşündüklerini iletmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK md 117)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana zaten daha önce HIV statüsünü kendi isteğiyle işvereni ile paylaştığı için; tedavi olduğu hekimden veya 5 uzman hekimden oluşan bir heyetten HIV statüsünün çalışmaya engel bir durum oluşturmadığını düzenleyen bir rapor alıp işverene sunabileceği yönünde yine de HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla ilgili ILO Uygulama ve Davranış Kuralları'na göre; "iş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir." kuralı olduğunu ve böyle bir rapor sunmak zorunda olmadığı yönünde bilgilendirme yapılmış, danışan raporu işvereniye sunmuş ve halen işine devam etmektedir.

16-E/KASIM2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

İşyerinde HIV statüsü öğrenilen danışan bunun üzerine çalıştığı pozisyondan daha alt bir pozisyona getirilmiş ve çalıştığı şube değiştirilmiştir. Danışanın pozisyon değişikliğini kabul etmemesi halinde işten çıkarılacağı bildirilmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK md 117)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği ayrıca işe iade davası ile ayrımcılık tazminatı davası açabileceği hususunda danışmanlık verilmiş ve işyerine ayrımcılığın derhal giderilmesi aksi halde yargı yollarına başvurulacağına ilişkin ihtarname yazılmıştır. Danışan, İnsan Kaynakları tarafından tekrar aranmış, eski pozisyonunda işe devam edebileceği söylenmiştir. Danışan şu anda işine devam etmektedir.

17- S/KASIM2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Yaptığı iş başvurusunda askerlikten muafiyet belgesini sunan danışan, işyerinin hangi sebepten ötürü askerlikten muaf edildiğine dair belge istediğini belirtmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana, Anayasa Mahkemesi kararlarında tanımlandığı üzere; kişisel veri kavramının kişiye ait bütün bilgileri ifade etmekte olduğunu ad, soyad, doğum tarihi, ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgilerin değil sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, resim, görüntü, ses kayıtları, parmak izleri, sağlık bilgileri, genetik bilgiler, aile bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı belirlenebilir kılın tüm verilerin kişisel veri kapsamında olduğunu dolayısıyla HIV statüsünün de kişisel veri kapsamında korunduğunu ve ele geçirilmesinin yukarıda yer alan hak ihlallerini ortaya çıkaracağı konusunda danışmanlık verilmiş olup danışana işvereni ile paylaşmak zorunda olmadığı aksine işverenin tutum ve davranışının özel ve aile yaşamının gizliliğini ihlal ettiği konusunda danışmanlık verilmiştir. Danışan danışmanlık sonrasında işveren ile yaptığı görüşmede kişisel verilerinin gizliliği hakkını belirtmiş, kişisel verilerini paylaşmamış ve işe girmiştir.

18-S/ARALIK2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

HIV statüsündeki arkadaşı tutuklanıp cezaevine konulan danışan, arkadaşının ilaçlara erişim konusunda sıkıntı yaşadığını belirtmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlali (İHBS md 2, HHY md 5, Biotıp Sözleşmesi md 2,3,4), Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığının ihlali (Anayasa md 17)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana gerekli hukuki danışmanlık sağlanmış ve kendisine "tutuklu ve hükümlülerin muayenelerinin de diğer hastalar gibi, kişilik haklarına saygı gösterilerek hekimlik sanatını uygulamaya elverişli koşullarda yapılması; hastaların ırk, dil, din, mezhep, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, ekonomik ve sosyal durum ile benzer farklılıklarının dikkate alınmaması; her türlü tıbbi müdahalenin hastanın mahremiyetine saygı gösterilmek suretiyle yerine getirilmesi" temel kuralı belirtilmiş, bütün tutukluların gecikme olmaksızın cezaevinin sağlık hizmetlerinde görev yapan bir kişi tarafından görülmesi gerektiği ile tutukluların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir doktora erişimlerinin bulunması gerekli olduğu aktarılmıştır. Bu hususların cezaevi idaresine hatırlatılması ve Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri'nin 06/01/2020 tarihinde yayınlamış olduğu "Ceza İnfaz Kurumlarında Barındırılan Uluslararası Standartlarda İnsan Hakları Merkezli Sağlığa Erişimi ve Tedavileri, Tedavi Nedeniyle Nakilleri, Ceza Tehiri İşlemleri" konulu genelgesi' doğrultusunda hareket etmelerini talep etmeleri yönünde danışmanlık verilmiş ve tedaviye erişim sağlanmıştır.

19-G/ARALIK2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Sağlık çalışanı olan danışan, çalıştığı hastanede HIV testi yaptırmış, laboratuvar çalışanları testin sonucunu

kendisinden önce hastanede çalışan başka kişilere söylemiş, danışan HIV ile enfekte olduğunu tesadüfen öğrenmiştir. Daha sonra hastanede enfeksiyon uzmanı olarak çalışan hekim danışanı çağırmış kendisinin artık hastanede çalışmasının uygun olmadığını söylemiş ve iş akdini feshetmek istediklerini iletmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134, Biotıp Sözleşmesi md 10, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK 117), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5, Biotıp Sözleşmesi Md 11), Bilgi verme usulünün ihlali (HHY md 18), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md 23), Mesleki standartların ihlali (İHBS md 4)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği ayrıca işe iş akdinin feshi halinde iade davası ile ayrımcılık tazminatı davası açabileceği hususunda danışmanlık verilmiştir ancak yeni tanı alan danışan, tanının işyerinde bu kadar yayılmasından ve işverenlerin yaklaşımından ötürü daha fazla o işyerinde çalışmak istemediğini ve tazminatlarının eksiksiz ödenmesi halinde işten ayrılmak istediğini beyan etmiştir. Bunun üzerine danışana çalıştığı iş yerinin İnsan Kaynakları ile iş akdinin feshine yönelik yapacağı görüşme de kullanabilmesi için talebi üzerine, iş akdinin işveren tarafından feshi halinde kazanacağı tazminatların bilgisini ve şimdiye kadar yaşadığı hak ihlallerinin oluşturduğu suçların bilgisini içeren bir bilgi notu hazırlanıp verilmiştir. Danışanın İnsan Kaynakları ile yaptığı görüşmede her ne kadar kendilerinin ilk görüşmede kendisine sadece kıdem ve ihbar tazminatı hakkında bilgi verilmişse de haklarının bunlarla sınırlı kalmadığını öğrendiğini, hak kazandığı tüm tazminatları talep ettiğini ayrıca yaptıklarının aslında suç konusu oluşturduğunu ve suç duyurusunda bulunma hakkının saklı olduğunu beyan etmiştir. Bunun üzerine çalıştığı işyeri İnsan Kaynakları aracılığıyla işten çıkarma yönündeki iradesinden geri adım atmış ve kendisine "seninle çalışmaya devam etmek istiyoruz, suç duyurusuna gerek yok uzun zamandır beraber çalışıyoruz bu durumu toparlayacağız " şeklinde dönüş yapılmıştır. Danışan, kendisine verilen sözler üzerine işyerinde kalmaya karar vermiş, halen işine devam etmektedir.

20-D/ARALIK2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Satış Müdürü olarak çalışan danışana bilgisi ve onamı olmadan rutin sağlık muayenelerinde HIV testi yapılmış ve danışanın HIV statüsü, testi yapan laboratuvar tarafından işyerine bildirilmiştir. Danışan bunun üzerine işyerinin İnsan Kaynakları tarafından görüşmeye çağırılmıştır. İnsan Kaynaklarındaki yetkililer tarafından danışana; tazminatlarını alıp işten sessizce ayrılması aksi halde çalıştıkları iş çevresine HIV olduğunu yayabilecekleri şeklinde tehdit cümleleri sarf edilmiştir. Bunun üzerine derneğe başvuran danışan hukuki destek talep etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK 117), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md 23), Tehdit (TCK md 106)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği ayrıca iş akdinin feshi halinde iade davası ile ayrımcılık tazminatı davası açabileceği hususunda danışmanlık verilmiştir ancak HIV statüsünün sektörde duyulması halinde bir daha iş bulamama endişesi yaşayan danışan hak ihlallerini yargıya taşımak istemediğini iletmış ve tazminatlarını alıp işten ayrılmıştır.

21-A/ARALIK 2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Güvenlik görevlisi olarak çalışmak için bir şirkete başvuran danışanın HIV statüsü işyeri hekimi tarafından Medula Sisteminde görülmüş, bu durum işyeri hekimi tarafından işverene bildirilmiş ve danışana HIV

pozitif olduğundan ötürü işe alınmayacağı bildirilmiştir. (Medula sistemi "reçete onay sistemi / reçete provizyon sistemi" şeklinde tanımlanan ve tüm eczacı ve hekimlerin kişilerin TC kimlik numarası ile tüm ilaç geçişine ulaşabildikleri bir sistemdir)

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134, Biyotıp Sözleşmesi md 10, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5Biyotıp Sözleşmesi Md 11), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK 117), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md 23)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana; işyeri hekiminin, işçilerle olan ilişkisinin aynı zamanda hasta-hekim ilişkisi olduğu bu bağlamda hekimlik meslek etik ve kurallarına uymakla yükümlü olduğu yine İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğe göre işyeri hekiminin, görevlerini yaparken, işverenin ve işyerinin meslek sırları, ekonomik ve ticari durumları hakkındaki bilgiler ile işçinin kişisel sağlık dosyasındaki bilgileri gizli tutmakla yükümlü olduğu, İşyeri hekimini ve iş güvenliği uzmanlarının görevlerini mesleğin gerektirdiği etik ilkeler ve mesleki bağımsızlık içerisinde yürütmesi gerektiği anlatılmıştır. Ayrıca İş Sağlığı Uluslararası Komisyonu Genel Sekterliği (ICOH) tarafından 2002 yılında güncellenen İş Sağlığı profesyonelleri için 1992 Etik Kurallarına göre; İş sağlığı gözetimi yapılırken işçilerin onamı alınmalı, yapılacak muayenelerin olası olumlu ve olumsuz sonuçları anlatılmalı, muayenelerin sonuçları ilgili işçiye açıklanmalıdır. Yine sonuçlar çalışma için uygunluk ve iş ile ilgili veya mesleki tehlikelere maruz kalmada tıbbi bakımdan gerekli sınırlamalarla işverenle paylaşılmalıdır. Tüm bu hususlar doğrultusunda danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği belirtilmiş ancak danışan bu muameleyi gördüğü yerde çalışmak istemediği için yargı mekanizmasına başvurmak istememiştir.

22-A/ARALIK2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Huzurevinde kalan danışan, huzurevinde HIV statüsü sebebiyle ayrımcılığa maruz kaldığını; yemekhaneye giremediğini ve odasında kendisine herkesten ayrı tabak-bardakta kendisine yemek verildiğini, toplu alanlara alınmadığını ve toplu faaliyetlere katılmasının yasaklandığını ayrıca huzurevinde kalan diğer kişilerin kendisiyle konuşmadığını iletmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134, Biyotıp Sözleşmesi md 10, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Konuya ilişkin ilgili kurum'a, Aile Çalışma Ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na ve İl İnsan Hakları Kuruluna gerekli başvurular yapılmış, başvurumuz üzerine ilgili kurumun bulunduğu şehrin Aile Çalışma Ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İl Müdürlüğünden bir heyet huzurevine gitmiş; kurum yetkilileri ve danışanla başvuruya ilişkin görüşme sağlamışlardır. Görüşmelerin neticesinde ayrımcı davranışlara son veren kurum yetkilileri danışanımızın odasında bulunan ayrı tabak ve bardak gibi malzemeleri odadan çıkarmış; danışanımız artık olması gerektiği gibi herkesle beraber toplu mekanlardan yararlanmakta ve yemeklerini yemekhanede yemektedir. Ayrıca başvurumuz üzerine ilgililer hakkında idari soruşturma başlatılmıştır.

23-C/ARALIK2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Ehliyet almak için sağlık raporu almak isteyen danışan Aile Hekimliğine gitmiş, aile hekiminin ayrıca HIV testi yapması ile HIV ile enfekte olduğunu öğrenmiştir. Bunun üzerine tekrardan test yaptırmak isteyen danışan bulunduğu ilin Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne gitmiş ve gittiği hastanede kendisine aslında 2 yıl önce HIV enfeksiyonu tanısı konulduğunu ancak kendisine ulaşılamadığından ötürü bu tanıyı söyleyemediklerini bildirmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı hakkının ihlali (AY md 17, HHY md 5), Tıbbi Gereklere Uygun Teşhis, Tedavi ve Bakım (HHY, md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Tıbbi Özen Gösterilmesi (HHY, md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 14), Sağlık Durumu İle İlgili Bilgi Alma Hakkı (HHY md 15, İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi md 10), İnsanın Üstünlüğü Hakkının İhlali (İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi Md 2,), Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (Türk Ceza Kanunu md 257) Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği ayrıca manevi tazminat davası açabileceği konusunda danışmanlık verilmiştir ancak yeni tanı alan danışan, zor bir durumla karşı karşıya olduğunu yargı sürecinin kendisini yıpratma ihtimalini düşündüğünü belirtmiş ve yargı mekanizmalarına başvurmama kararı almıştır.

24-E/ARALIK2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

İşyeri giriş belgelerinden olan sağlık raporunu almak için özel bir hastaneye başvuran danışana hastane, işyerinin istediği belgelerden olmamasına rağmen HIV testi yapmış, danışanın HIV pozitif olduğunu öğrenen hekim ise hastanedeki diğer hekim ve sağlık çalışanlarına bu durumu aktarmıştır ve danışan ayrımcılık içeren söz ve davranışlara maruz kalmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md11), Bilgi verme usulünün ihlali (HHY md 15,18), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md 23), Tıbbi Özen Gösterilmesi (HHY, md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 14), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formunda yapılacak testler arasında HIV testinin sayılmadığı dolayısıyla HIV testinin işe giriş için zorunlu bir test olmadığı hususunda bilgi verilmiş ayrıca başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda danışmanlık sağlanmıştır . Ancak danışan psikolojik olarak kendini kötü hissedeceği düşüncesiyle bu ihlalleri yapan hekim ve diğer sağlık çalışanlarıyla tekrar karşı karşıya gelmek istememiş ve yıpratıcı olacağı düşüncesiyle herhangi bir mekanizmaya başvuruda bulunmayıp başka bir hastanede gerekli testleri yaptırmıştır.

25-B/ARALIK2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Çalıştığı işyeri danışana, kişisel verilerinin işlenmesine aktarılmasına imzala ve depolanmasına ilişkin açık rıza içeren bir form imzalatmak istemiş, bunun üzerine danışan derneğe ulaşmış ve böyle bir form imzalaması halinde Medula sisteminin işveren tarafından açılıp açılmayacağına ilişkin soru sormuştur. (Medula sistemi "reçete onay sistemi / reçete provizyon sistemi" şeklinde tanımlanan ve tüm eczacı ve hekimlerin kişilerin TC kimlik numarası ile tüm ilaç geçişine ulaşabildikleri bir sistemdir)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışanın sorusu üzerine Sosyal Güvenlik Merkezleri ile iletişime geçilmiş konuya ilişkin uygulamanın nasıl yürütüldüğü konusunda bilgi istenmiş ve Medula sisteminin sadece kimlik ibrazı ile açtırılıp/kapatılacağı öğrenilmiş danışana bu yönde bilgi verilmiştir. Ayrıca Kişisel verilerin Korunması Kanunu'nda verilerin sadece kullanım amacı ile sınırlı miktarının edinilebileceğini, amaç kapsamında kullanılabilirliğini ve saklanabileceğini düzenlemektedir. Bu nedenle işverenler, işçiye ait verileri, ancak işçinin işe yatkinlığıyla ilgili ve iş sözleşmesinin ifası için zorunlu olduğu ölçüde elinde bulundurabilecektir. İşveren kayıtlarında bulunan ancak iş ilişkisi ile ilgili olmayan bilgiler, artık işverenler için hukuki sorumluluk doğmasına sebep olacaktır. Dolayısıyla kişisel verilere erişim noktasında aldıkları onamların sadece iş ilişkisi içinde edinilen bilgiler olacağı hususu danışana anlatılmıştır.

26-H/ARALIK2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Çalıştığı işyeri danışana, kişisel verilerine ulaşmak ve saklamak için onay formu imzalamak istemiş danışan bu formu imzalamak istemediğinden derneğe ulaşmıştır.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana Kişisel verilerin Korunması Kanunun'da verilerin sadece kullanım amacı ile sınırlı miktarının edinilebileceğini, amaç kapsamında kullanılabilirliğini ve saklanabileceğini düzenlemektedir. Bu nedenle işverenler, işçiye ait verileri, ancak işçinin işe yatkınlığıyla ilgili ve iş sözleşmesinin ifası için zorunlu olduğu ölçüde elinde bulundurabilecektir. İşveren kayıtlarında bulunan ancak iş ilişkisi ile ilgili olmayan bilgiler, artık işverenler için hukuki sorumluluk doğmasına sebep olacaktır. Dolayısıyla kişisel verilere erişim noktasında aldıkları onamların sadece iş ilişkisi içinde edinilen bilgiler olacağı hususu danışana anlatılmıştır.

27-HH/ARALIK2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Danışan, dış hekiminin kendisini HIV statüsünden ötürü tedavi etmediğini bildirmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlâli (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlâli (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlâli (İHBS md 2, HHY md 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4), Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığının ihlâli (Anayasa md 17)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana tıbbi işlemlerde kullanılan malzemelerin ve enfeksiyon önleme kurallarının standart olduğu ve HIV statüsündeki bireyler için özel bir önleme gerek olmadığı hususunda gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve yukarıda belirtilen hak ihlallerinin oluştuğuna ve bu hak ihlallerine ilişkin suç duyurusunda bulunabileceği gibi Hasta Hakları Birimine, Cimer'e ve Sağlık Bakanlığının Alo 184 Sağlık Hizmetleri Şikayetleri ve Hizmetler Hakkında Bilgi Alma hattına da şikayet kaydı oluşturabileceği şeklinde bilgi verilmiştir. Sağlanan hukuki danışmanlık sonrasında danışan, dış hekim ile hak ihlalleri doğrultusunda tekrardan bir görüşme sağlamış ve bu görüşme sonrası dış tedavisine devam edilmiştir.

28-M/ARALIK2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Yeni tanı alan danışan, hastanede aldığı tanıdan ötürü kötü muameleye maruz kaldığını ve yine tedavi hakkının ihlal edildiğini aktarmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlâli (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlâli (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlâli (İHBS md 2, HHY md 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4), Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığının ihlâli (Anayasa md 17)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda ve diğer mekanizmalar konusunda danışmanlık verilmiştir. Neticesinde Hasta Hakları birimi ve Tabipler Odasına gerekli başvurular yapılmış ancak danışan yargı yoluna başvurmak istememiştir.

29-M/ARALIK 2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Yeni tanı alan danışan bu durumu işyeri hekimi ile paylaşmış işyeri hekimi kendisinden çalışabileceğine

ilişkin heyet raporu talep etmektedir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana işyeri hekiminin, işçilerle olan ilişkisinin aynı zamanda hasta-hekim ilişkisi olduğu bu bağlamda hekimlik meslek etik ve kurallarına uymakla yükümlü olduğu yine İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğe göre işyeri hekiminin, görevlerini yaparken, işverenin ve işyerinin meslek sırları, ekonomik ve ticari durumları hakkındaki bilgiler ile işçinin kişisel sağlık dosyasındaki bilgileri gizli tutmakla yükümlü olduğu, İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının görevlerini mesleğin gerektirdiği etik ilkeler ve mesleki bağımsızlık içerisinde yürütmesi gerektiği anlatılmış ve bu yönde gerekli hukuki danışmanlık sağlanmıştır. Danışan görüşme sonrası verilen danışmanlık doğrultusunda işyeri hekimi ile görüşme sağlamış ve işyeri hekimi rapor istemekten vazgeçmiştir ayrıca danışanın HIV statüsünü işveren ile paylaşmamıştır.

30-Y/ARALIK 2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

İtfaiyeci olarak çalışan danışan, askerlikten muaf olduğu için, kendisinden neden askerlikten muaf olduğuna dair belge istenmektedir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana, Anayasa Mahkemesi kararlarında tanımlandığı üzere; kişisel veri kavramının kişiye ait bütün bilgileri ifade etmekte olduğunu ad, soyad, doğum tarihi, ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgilerin değil sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, resim, görüntü, ses kayıtları, parmak izleri, sağlık bilgileri, genetik bilgiler, aile bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı belirlenebilir kılan tüm verilerin kişisel veri kapsamında olduğunu dolayısıyla HIV statüsünün de kişisel veri kapsamında korunduğunu ve ele geçirilmesinin yukarıda yer alan hak ihlallerini ortaya çıkaracağı konusunda danışmanlık verilmiş olup danışana işvereni ile paylaşmak zorunda olmadığı aksine işverenin tutum ve davranışının özel ve aile yaşamının gizliliğini ihlal ettiği konusunda danışmanlık verilmiştir. Danışan danışmanlık sonrasında işveren ile yaptığı görüşmede kişisel verilerinin gizliliği hakkını belirtmiş ve işyeri ile herhangi bir kişisel veri paylaşımamıştır. Danışan işinde çalışmaya devam etmektedir.

31-İ/ARALIK 2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Asker olarak çalışan danışan, HIV enfeksiyonu tanısını alınca askerlik görevine son verilmiş ve sendikadan tazminatını alamamıştır. Bu konuda dava açıp kaybeden danışan tekrar dava açıp açamayacağını öğrenmek istemiştir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Türk Silahlı Kuvvetleri personellerinde aranan sağlık koşulları Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği ile belirlenmektedir. Söz konusu yönetmeliğin 6. Maddesinde sağlık durumuna göre personelin nasıl gruplandırılacağı, yönetmeliğin hastalık ve arızalar listesinde ise hastalıkların bu gruplara göre nasıl değerlendirileceği yer almaktadır. Maddeye göre bireyler askerliğe elverişli ve askerliğe elverişli değil olmak üzere iki gruba ayrılır. Yönetmeliğe ek hastalıklar ve arızalar listesi Enfeksiyon Hastalıkları bölümü 52. Madde'de, doğrulama testleriyle kanıtlanmış HIV enfeksiyonu D grubu hastalıklar arasında yer almakta ve askerliğe elverişli değildir olarak sınıflandırılmaktadır. Dolayısıyla Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı olarak çalıştığı için HIV tanısı alınca işine son verilmesi kanunidir. Ancak tazminat hususunda daha önce kesinleşmiş bir yargı kararı olduğundan tekrardan yargı yoluna başvuramayacağı konusunda bilgi verilmiştir.

32-A/ARALIK 2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Danışanın arkadaşları, öğrenci kimlik kartından danışanın TC kimlik numarasını almış ve kendisine sormadan bir eczaneden TC kimlik numarası ile ilaç raporunu almışlardır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları

Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Mesleki standartların ihlali (İHBS md 4), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md 23), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği ayrıca eczacının; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 8 inci maddesinde sayılan şartlar sağlanmadan üçüncü kişiyle paylaşılmasının Kanununun 12 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasına aykırılık teşkil ettiği bu hususun ayrıca idari para cezasına sebep olabileceği konusunda danışmanlık sağlanmıştır ancak danışan, arkadaşlarının hangi eczaneden bilgilerini aldıklarını öğrenemediği için henüz yargı yoluna başvurmamış, arkadaşları hakkında da bir işlem başlatmak istememiştir.

33-O/ARALIK 2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Sağlık çalışanı olan danışan, çalıştığı hastanenin kendisinden detaylı bir sağlık raporu istediğini; istedikleri listede ayrıca HIV testi olduğunu ve yaptırmak istemediğini belirtmesine rağmen kendisine bu konuda yazılı talimat geldiğini belirtmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Mesleki standartların ihlali (İHBS md 4), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md 23), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana, ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları doğrultusunda bilgilendirmeler yapılmış ve danışan istenilen sağlık raporunu vermeme kararı almış ve kuruma vermemiştir. Zira ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları'na göre;

İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir.(m.4/7)

HIV/AIDS muayenesi, iş için başvuran ya da hali hazırda çalışan bireylerden talep edilmemelidir. (m.4/6)

HIV/AIDS testi gereksizdir ve işçilerin insan hakları ile saygınlıklarını zedeleyecektir. Çünkü;

- Test sonuçlarının açıklanmak sureti ile ifşa edilme riski vardır.
- İşçi veya işçi adayı zayıf konumdadır.
- Test yapılırken özgür iradelerinin kınlanması muhtemeldir. (m.8)

HIV testinin, işe alımlarda veya iş sözleşmesinin devamında bir ön koşul olarak kullanılmaması ve işçilerin işe başlamasından önce ya da düzenli aralıklarla yapılan rutin uygunluk testlerinde HIV testinin zorunlu olarak dayatılmaması gerektiği belirtilmiştir. (m.8/1)

Danışan HIV testini yaptırmamıştır.

34-A/ARALIK 2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Evlilik izni için aile hekimliğine başvuran danışan, başvurduğu aile hekimi tarafından nefret ve ayrımcılık söylemlerine maruz bırakılmış ayrıca kişisel verileri onayı dışında birimdeki tüm sağlık çalışanlarına yayılmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Mesleki standartların ihlali (İHBS md 4),Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md 23), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlali

(İHBS md 2, HHY md 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana gerekli hukuki danışmanlık sağlanmıştır ve Türk Medeni Kanunu'na göre "Erkek ve kadından her biri,ve evlenmeye engel hastalığının bulunmadığını gösteren sağlık raporunu evlendirme memurluğuna vermek zorundadır." maddesinde belirtilen evlenmeye engel hastalıkların Umumi Hıfzısıhha Kanununun 123 ve 124. maddelerinde sınırlı olarak sayıldığı ve HIV'in evlenmeye engel hastalıklardan sayılmadığı dolayısıyla aslında hekimin yukarıda belirtilen hak ihlallerini yaptığı konusunda bilgi verilmiştir verilmiştir. Verilen danışmanlık sonrasında; suç duyurusunda bulunulmuş, Tabipler Odası ile Cimer'e başvuru yapılmış ayrıca aile hekimliğinden sorumlu Hekime başvuru yapılmış, süreç tarafımızca takip edilmektedir.

35-Y/ARALIK 2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Danışanın sevgilisi kendisini, HIV statüsünü yaymakla tehdit etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Görevi Kötüye Kullanma (TCK md 257), Tehdit (TCK md 106)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği ve manevi tazminat davası açabileceği konusunda danışmanlık verilmişse de danışan mahremiyet ihlali endişesiyle yargı yoluna başvurmak istememiştir.

36-Y/ARALIK 2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Çalıştığı birimin kendisinden psikolojik durum bildirir rapor istemesi üzerine Ruh ve Sinir Hastalıkları Bölümüne giden danışanın, psikolojik durum bildirir raporuna ayrıca işyeri tarafından istenmemesine rağmen HIV statüsünü bildirir rapor da eklenmiştir. Bu rapor danışanın memuriyet dosyasına eklenmiş ve danışanın tayininin çıktığı her şehirde karşısına çıkmış ve danışan gittiği her şehirde bu durumdan ötürü ayrımcılığa maruz kalan kalmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Mesleki standartların ihlali (İHBS md 4), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md 23), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlali (İHBS md 2, HHY md 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana gerekli hukuki danışmanlık sağlanmıştır ve devlet memurlarının özlük dosyasında bulunması gereken belgelerin 657 sayılı Kanununun 109. maddesinde sayılan belgelerle sınırlı olduğunu ve HIV statüsünü bildirir belgenin özlük dosyasına konulmasının yukarıda belirtilen hak ihlallerini oluşturduğu konusunda danışmanlık verilmiş neticesinde danışan suç duyurusunda bulunulmuştur, süreç derneğimizce takip edilmektedir.

37-R/ARALIK 2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Eşi HIV pozitif olan danışan; eşinin hamileliğinin 9. ayında olduğunu ve doğumunun yaklaştığını ancak kendisini 9 aydır takip eden doktorun kendilerine doğuma birkaç gün kalmasına rağmen sezaryen ameliyatı yapamayacağını HIV statüsündeki bir hastanın ameliyatı için hastanenin gerekli malzemelerinin

olmadığını belirtmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK Madde 257), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Mesleki standartların ihlali (İHBS md 4), Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlali (İHBS md 2, HHY md 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4), Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı hakkının ihlali (Anayasa md 17, HHY md 5), Tıbbi Gereklere Uygun Teşhis, Tedavi ve Bakım (HHY, md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Tıbbi Özen Gösterilmesi (HHY, md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 14), İnsanın Üstünlüğü Hakkının İhlali (İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi Md 2,)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana tıbbi işlemlerde kullanılan malzemelerin ve enfeksiyon önleme kurallarının standart olduğu ve HIV statüsündeki bireyler için özel bir önleme gerek olmadığı hususunda danışmanlık verilmiş⁸ ve yukarıda yazılı hak ihlallerine ilişkin yapabileceği başvurular konusunda gerekli hukuki danışmanlık sağlanmıştır ancak danışan eşinin doğum yapması için başka bir ile gideceklerini belirtmiş ve uzun ve masraflı bir süreç olacağı için birde mahremiyet ihlali endişesi taşıdığı için herhangi bir mekanizmaya başvuru yapmak istememiştir.

38-H/ARALIK 2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Bir açık cezaevine sevk edilen danışan, ilaçlarını alabilmek için HIV statüsünü sadece idare ile paylaşmış ancak HIV statüsü cezaevindeki tüm personel ve mahpuslara yayılmıştır. Diğer mahpuslar tarafından dışlandığını ve tekli hücreye konulduğunu iletmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

-Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, TCK md 122)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışan için yukarıda yazılı hak ihlallerine ilişkin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü, Hapishane Müdürlüğüne ve İl İnsan Hakları Kurumu'na başvurular yapılmıştır ve başvuruların sonuçları beklenmektedir.

39-H/ARALIK 2019 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Birçok rahatsızlığı bulunan aynı zamanda halen çalışan danışan Vergi indiriminden yararlanmak için başvuruda bulunmuş olup başvurunun olumlu sonuçlanması halinde işyerine gidecek bildirim yazısında HIV statüsünde olduğu bilgisinin yer almasını istememektedir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana gerekli hukuki danışmanlık sağlanmıştır ve ilgili Vergi Dairesi Başkanlığına hitaben gizlilik talepli bir dilekçe ile başvuru yapılmıştır, süreç tarafımızca takip edilmektedir.

40-A/OCAK 2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Danışan, işyeri hekiminin HIV pozitif statüsünü bildiren bir raporu işyerine vermesini istediğini belirtmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md23)

8- https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/Bulasici-hastaliklar-db/hastaliklar/HIV-ADS/Tani-Tedavi_Rehberi/HIV_AIDS_Tani_Tedavi_Rehberi.pdf

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana; işyeri hekiminin, işçilerle olan ilişkisinin aynı zamanda hasta-hekim ilişkisi olduğu bu bağlamda hekimlik meslek etik ve kurallarına uymakla yükümlü olduğu yine İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğe göre işyeri hekiminin, görevlerini yaparken, işverenin ve işyerinin meslek sırları, ekonomik ve ticari durumları hakkındaki bilgiler ile işçinin kişisel sağlık dosyasındaki bilgileri gizli tutmakla yükümlü olduğu, İşyeri hekimini ve iş güvenliği uzmanlarının görevlerini mesleğin gerektirdiği etik ilkeler ve mesleki bağımsızlık içerisinde yürütmesi gerektiği anlatılmıştır. Ayrıca İş Sağlığı Uluslararası Komisyonu Genel Sekterliği (ICOH) tarafından 2002 yılında güncellenen İş Sağlığı profesyonelleri için 1992 Etik Kurallarına göre; İş sağlığı gözetimi yapılırken işçilerin onamı alınmalı, yapılacak muayenelerin olası olumlu ve olumsuz sonuçları anlatılmalı, muayenelerin sonuçları ilgili işçiye açıklanmalıdır. Yine sonuçlar çalışma için uygunluk ve iş ile ilgili veya mesleki tehlikelere maruz kalmada tıbbi bakımdan gerekli sınırlamalarla işverenle paylaşılmalıdır. Bu konuda gerekli hukuki danışmanlık sağlanmış olup danışan HIV statüsünü bildiren belgeyi işyeri ile paylaşmamıştır.

41- İ/OCAK 2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Danışan bir seneliğine eğitimine yurtdışına gitmiş, orada olduğu sürece boyunca Türkiye'de sigorta borcu birikmiştir. Danışan, Sigorta borcundan ötürü ilaçlarına erişememektedir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

-Kişinin Dokunulmazlığı ile Maddi ve Manevi Bütünlüğünü Koruma Hakkı (Anayasa md 17), Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkı (Anayasa md 56), Sosyal Güvenlik Hakkının İhlali (Anayasa md 60)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışanın yaşadığı yerdeki SGK İl Müdürlüğü ile iletişime geçilmiş ve danışanın Türkiye'de olmadığı sürenin tespiti halinde borcunun silinebileceği iletilmiş ve danışanın Türkiyede olmadığı süreler ait borç silinmiştir. Danışan borcun geri kalanını ödedikten sonra ilaçlarına erişim sağlayabilecektir. Yine de 5510 sayılı kanunun Sağlık Hizmetlerinden Yararlanma Şartlarının düzenlendiği 67. Maddesinde yer alan "... bildirim zorunlu bulaşıcı hastalıklar, madde bağımlılığı tedavisine yönelik sağlık hizmetleri, 63'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri gereğince sağlanan sağlık hizmetleri, 75'inci maddede sayılan afet ve savaş ile grev ve lokavt hariç olmak üzere..." ifadesi gereğince hayati riskin oluşmaması ve kamu sağlığının korunması adına HIV ile yaşayan bireylerin sigortalı olmanın şartlarına takılmadan tedaviye erişim sağlamaları gerekirken danışanın sigorta borcundan ötürü tedaviye erişememesi ayrıca Anayasanın 60. maddesini ihlal ettiği hususunda hukuki danışmanlık dağlanmıştır.

42-D/OCAK 2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Danışan oturduğu binanın kapıcısı tarafından hem cinsel yönelimini hemde statüsünü ifşa etmekle tehdit edildiğini, kapıcının kendisine "ifşa etmemi istemiyorsan aylık 600 lira para öde bana" diyerek kendisine şantaj yaptığını aktarmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), Şantaj (TCK md 107)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Her ne kadar AYM'nin 2014/19081 başvuru numaralı T.A.A başvurusunda Anayasa Mahkemesi Şubat 2017 tarihli kararında, 2010 yılında iş mahkemesinin T.A.A'nın davaya konu enfeksiyonunun toplumsal etkileri ve olası zararlarını gerekçe göstererek yargılamanın 3. kişilere kapalı yapılması talebini reddetmesi hakkında verdiği kararda; İş mahkemesinin başvurusunun yargılamanın 3. kişilere kapalı yapılması talebini reddetmesi nedeniyle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ve başvurucuya tazminat verilmesine hükmedilmişse de ve bu karar doğrultusunda yargılama 3. kişilere kapalı yürütülebilecekse de danışan, yaşadığı ilin küçük olması sebebiyle mahremiyet ihlali endişesi taşımış ve yargı sürecine başvurmak istememiş, evini taşımıştır.

43-A/OCAK 20120 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

İşe girdiği ilk ay iş kazası geçirdiği için 30 günlük prim gününü tamamlanmayan danışan ilaçlarını bu sebeple temin edememektedir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Kişinin Dokunulmazlığı ile Maddi ve Manevi Bütünlüğünü Koruma Hakkı (Anayasa md 17), Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkı (Anayasa md 56), Sosyal Güvenlik Hakkının İhlali (Anayasa md 60)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışanın yaşadığı yerin SGK İl Müdürlüğü ile görüşülmüş ve kurumdan "işverenin 7 günlük prim borcunu erken ödemesi halinde hemen sisteme girebileceklerini ve danışanın tedavi ile ilaçlara erişiminin açılacağı" yanıtı alınmış ve bu husus danışana iletilmiştir. Ancak danışan HIV statüsünü işvereni ile paylaşmak istemediğinden ötürü ilacı başka bir arkadaşından temin edip 7 gün bekleme kararı almıştır.

44-O/OCAK 2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

HIV statüsünü işyerindeki yöneticisiyle paylaşan danışanın iş sözleşmesi feshedilmek istenmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği ve iş akdinin feshi halinde ayrıca işe iade davası ile ayrımcılık tazminatı davası açabileceği hususunda danışmanlık verilmiş ve danışan aldığı danışmanlık akabinde işvereni ile görüşmüş; işveren iş akdini fesih kararından geri adım atmıştır. Danışan halen işine devam etmektedir.

45-A/OCAK 2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Daha yeni HIV enfeksiyonu tanısı alan danışan, sevgilisine tanı almadan önce HIV enfeksiyonunun bulaşmış olabileceğinden korkmakta ancak sevgilisinin kendisini Kasten Yaralama suçuyla suçlamasından korktuğundan ötürü sevgilisine söyleyememektedir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana Kasten Yaralama Suçunun oluşabilmesi için ancak ve ancak "kasıt" unsurunun varlığının gerektiği yönünde gerekli hukuki danışmanlık verilmiştir.

46-M/OCAK 2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Danışanın ameliyat tarihi HIV statüsü sebebiyle sürekli ertelenmektedir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Kişinin Dokunulmazlığı ile Maddi ve Manevi Bütünlüğünü Koruma Hakkının İhlali (Anayasa md 17), Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkının İhlali (Anayasa md 56), Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlali (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlali (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlali (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlali (İHBS md 2, HHY md 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana tıbbi işlemlerde kullanılan malzemelerin ve enfeksiyon önleme kurallarının standart olduğu ve HIV statüsündeki bireyler için özel bir önleme gerek olmadığı dolayısıyla başvuru konusunda yer alan hak ihlallerinin oluştuğu ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda bilgi verilmiş;

Hasta Hakları Birimine, Cimer'e ve Sağlık Bakanlığının Alo 184 Sağlık Hizmetleri Şikayetleri ve Hizmetler Hakkında Bilgi Alma hattına da şikayet kaydı oluşturabileceği bildirilmiştir. Ancak danışan daha çok yıpranabileceği bir sürece girmek istememiş ve yargı mekanizmalarına başvurmak istememiştir.

47-B/OCAK2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

İşyeri giriş belgelerinden olan sağlık raporunu almak için aile hekimine başvuran danışana aile hekimi, işyerinin istediği belgelerden olmamasına rağmen HIV testi yapmış ve danışanın HIV statüsünü öğrenince kendisine ayrımcılık içeren sözler söylemiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

-Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md11), Bilgi verme usulünün ihlali (HHY md 15,18), Tıbbi Özen Gösterilmesi (HHY, md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 14)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana, Anayasa Mahkemesi kararlarında tanımladığı üzere; kişisel veri kavramının kişiye ait bütün bilgileri ifade etmekte olduğunu ad, soyad, doğum tarihi, ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgilerin değil sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, resim, görüntü, ses kayıtları, parmak izleri, sağlık bilgileri, genetik bilgiler, aile bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı belirlenebilir kılan tüm verilerin kişisel veri kapsamında olduğunu dolayısıyla HIV statüsünün de kişisel veri kapsamında korunduğunu ve ele geçirilmesinin yukarıda yer alan hak ihlallerini ortaya çıkaracağı konusunda danışmanlık verilmiş ayrıca ILO'nun kuralları konusunda bilgilendirmeler yapılmıştır. Zira ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları'na göre;

İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir.(m.4/7)

HIV/AIDS muayenesi, iş için başvuran ya da hali hazırda çalışan bireylerden talep edilmemelidir. (m.4/6) HIV/AIDS testi gereksizdir ve işçilerin insan hakları ile saygınlıklarını zedeleyecektir. Çünkü;

- Test sonuçlarının açıklanmak sureti ile ifşa edilme riski vardır.
- İşçi veya işçi adayı zayıf konumdadır.
- Test yapılırken özgür iradelerinin kırılması muhtemeldir. (m.8)

HIV testinin, işe alımlarda veya iş sözleşmesinin devamında bir ön koşul olarak kullanılmaması ve işçilerin işe başlamasından önce ya da düzenli aralıklarla yapılan rutin uygunluk testlerinde HIV testinin zorunlu olarak dayatılmaması gerektiği belirtilmiştir. (m.8/1)

Bu bilgiler doğrultusunda gerekli hukuki danışmanlık sağlanan danışan sebebini belirtmediği bir nedenden ötürü herhangi bir mekanizmaya başvurmak istememiştir.

48-S/OCAK2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Eşi şüpheli HIV pozitif olan (doğrulama testinde negatif çıkan) danışan, eşinin hastaneye her gittiğinde kayıtlardan HIV statüsünde olduğunun görüldüğü ve bu sebeple sürekli ayrımcı sözler ile davranışlara maruz kaldıklarını belirtmiş, eşinin bu davranışlardan ötürü artık hiçbir durumda hastaneye gitmek istemediğini, psikolojisinin bozulduğunu iletmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Kişinin Dokunulmazlığı ile Maddi ve Manevi Bütünlüğünü Koruma Hakkının İhlali (Anayasa md 17), Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkının İhlali (Anayasa md 56), Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md11), Kayıtların Düzeltmesini İsteme Hakkının İhlali (HHY md 17), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md 23), Tıbbi Özen Gösterilmesi (HHY, md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 14),Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY

md 21)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana yukarıda yazılı hak ihlallerine ilişkin gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve kayıtların düzeltilmesi için Sağlık Bakanlığı'na başvuru yapılmıştır. Ayrıca daha fazla hak ihlaline uğramayı önlemek için danışanın eşinin e-devlet üzerinden sağlık bilgilerine erişimine sadece istediği hekimler yönünden izin verebileceği konusunda bilgilendirme yapılmıştır.

49-H/OCAK2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Öğrenci olan danışan, staj için başvuracağı kurumun kendisinden istediği sağlık raporunda HIV testinin de olduğunu iletmıştır.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana , Anayasa Mahkemesi kararlarında tanımadığı üzere; kişisel veri kavramının kişiye ait bütün bilgileri ifade etmekte olduğunu ad, soyad, doğum tarihi, ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgilerin değil sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, resim, görüntü, ses kayıtları, parmak izleri, sağlık bilgileri, genetik bilgiler, aile bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı belirlenebilir kılan tüm verilerin kişisel veri kapsamında olduğunu dolayısıyla paylaşma zorunluluğu olmadığı ve kuruma bu durumu belirtebileceği yönünde danışmanlık verilmiştir.

50-A/OCAK2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Burun ameliyatı için kendisine gün verilen danışana, HIV statüsünde olduğunu söylemesinden sonra; hastanede ameliyathane aletlerinden sadece 1 adet olduğunu bu sebeple ameliyata alamayacaklarını belirtmişlerdir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Kişinin Dokunulmazlığı ile Maddi ve Manevi Bütünlüğünü Koruma Hakkının İhlali (Anayasa md 17), Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkının İhlali (Anayasa md 56), Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlali (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlali (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlali (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlali (İHBS md 2, HHY md 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana tıbbi işlemlerde kullanılan malzemelerin ve enfeksiyon önleme kurallarının standart olduğu ve HIV statüsündeki bireyler için özel bir önleme gerek olmadığı hususunda gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve yukarıda belirtilen hak ihlallerinin oluştuğuna ve bu hak ihlallerine ilişkin suç duyurusunda bulunabileceği gibi Hasta Hakları Birimine, Cimer'e ve Sağlık Bakanlığının Alo 184 Sağlık Hizmetleri Şikayetleri ve Hizmetler Hakkında Bilgi Alma hattına da şikayet kaydı oluşturabileceği şeklinde bilgi verilmiştir.

51-H/OCAK2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Danışanın İşyerinde yapılan rutin sağlık muayenelerinde kendisinden HIV testi istenmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: -Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136),-Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana gerekli hukuki danışmanlık sağlanmış ve İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formunda HIV testinin sayılmadığı dolayısıyla HIV testinin işe giriş için ve periyodik muayenelerde zorunlu bir test

olmadığı hususunda bilgi verilmiş ayrıca başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda danışmanlık sağlanmıştır .

52-Ç/OCAK2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Hastanede çalışmak üzere iş teklifi alan danışan, hali hazırda çalıştığı işten ayrılmış ve yeni işine başlamak üzere hazırlıklara başlamıştır. Ancak işe giriş muayenesinde kendisinin onayı alınmadan HIV testi yapılmış ve danışan HIV statüsü öğrenilince işe alınmamıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili ILO Davranış Kuralları doğrultusunda gerekli hukuki danışmanlık sağlanmış ve HIV enfeksiyonunun, işten çıkarma için bir gerekçe olamayacağı ayrıca HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla ilgili ILO Uygulama ve Davranış Kuralları'na göre iş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamayacağı ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamayacağı ile işçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerektiği yer almaktadır. Dolayısıyla işçi veya işçi adayından HIV/AIDS testinin istenmesi ve test sonucuna göre işçi adayının işe alınmaması veya işçinin iş sözleşmesinin feshedilmesi veyahut yenilenmemesi durumu açıkça ayrımcılıktır. Bu husus hem taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelere hem de ulusal düzeydeki mevzuatımıza aykırıdır. HIV testi Kan ve Kan Ürünleri Yönetmeliği'nde sayılan haller (kan ve organ bağışçıları) ile Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü'nde sayılan haller bakımından zorunlu tutulmuştur. Dolayısıyla işe girişlerde HIV testi istenmesi hukuka aykırıdır ve söz konusu vaka için yargı mekanizmalarına başvuru hazırlığı yapılmaktadır.

53-B/OCAK2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Medula sistemini kapatma dilekçesi vermesine rağmen sistemi açılan danışan, gittiği eczanede ayrımcı söz ve davranışlara maruz kalmıştır. (Medula sistemi "reçete onay sistemi / reçete provizyon sistemi" şeklinde tanımlanan ve tüm eczacı ve hekimlerin kişilerin TC kimlik numarası ile tüm ilaç geçmişine ulaşabildikleri bir sistemdir)

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Mesleki standartların ihlali (İHBS md 4), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md 23), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2),

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana eczacının mesleki yükümlülüklerini ihlal ederek yukarıda sebep olduğu hak ihlalleri konusunda gerekli hukuki danışmanlık sağlanmıştır ancak danışanın talebi üzerine henüz herhangi bir mekanizmaya başvurulmamıştır.

54-H/OCAK2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Özel bir hastanede işe başvuran danışana işe giriş muayenesinde HIV testi yapılmış ve HIV statüsünde olduğu için kendisiyle çalışılmayacağı söylenmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali

(Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili ILO Davranış Kuralları doğrultusunda gerekli hukuki danışmanlık sağlanmış ve HIV enfeksiyonunun, işten çıkarma için bir gerekçe olamayacağı ayrıca HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla ilgili ILO Uygulama ve Davranış Kuralları'na göre iş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamayacağı ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamayacağı ile işçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerektiği yer almaktadır. Dolayısıyla işçi veya işçi adayından HIV/AIDS testinin istenmesi ve test sonucuna göre işçi adayının işe alınmaması veya işçinin iş sözleşmesinin feshedilmesi veyahut yenilenmemesi durumu açıkça ayrımcılıktır. Bu husus hem taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelere hem de ulusal düzeydeki mevzuatlarımıza aykırıdır. HIV testi Kan ve Kan Ürünleri Yönetmeliği'nde sayılan haller (kan ve organ bağışçıları) ile Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü'nde sayılan haller bakımından zorunlu tutulmuştur. Danışana bu doğrultuda gerekli hukuki danışmanlık sağlanmış ve yukarıda yazılı hak ihlallerinin oluştuğu anlatılmıştır ancak danışanın talebi üzerine henüz herhangi bir mekanizmaya başvurulmamıştır.

55-Ç/OCAK2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Yeni tanı alan danışanın sigortası olmadığı için tedavisine erişememektedir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana sigortalar açısından gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır. Şöyleki; Türkiye'de 1 Ekim 2008 tarihi itibarı ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu çerçevesinde SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı'na tabi olanlar SGK çatısı altında birleşmiştir. Söz konusu kanuna göre çalışanlar yine aynı kanunun 4. maddesinde yer aldığı şekilde a,b ve c olarak kategorize edilmiştir. Eski adı ile SSK'ya prim ödeyen, bir iş yerinde sözleşmeli olarak çalışan kişiler 4A kapsamında değerlendirilirler. Eski adı Bağ-Kur olan 4B, hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına bağımsız çalışanlar ile isteğe bağlı sigorta primi ödeyenleri kapsar. Eski sistemde Emekli Sandığı'na bağlı devlet memurları ise 4C kapsamında değerlendirilirler. 4A,4B,4C kapsamında olmayanların ise zorunlu olarak genel sağlık sigortası kapsamına alınması 1/1/2012 tarihinde başlamıştır. Kapsam dışı olarak adlandırılan banka sandıkları mensupları hükümlü tutuklular, yurt dışından sağlık hizmeti alma hakkı olanlar dediğimiz kesim hariç olmak üzere Türkiye'de ikamet eden herkes genel sağlık sigortası kapsamındadır. Sigortalı çalışan, kendi nam ve hesabına çalışan, devlet memuru olan, isteğe bağlı sigortalı olan, Kurumdan aylık ve gelir alan, 65 yaş aylığı alan, şeref aylığı alan, stajyer avukatlar, işsizlik ve kısa çalışma ödeneği alan herkes genel sağlık sigortası kapsamındadır. Bu kişilerin yanı sıra, herhangi bir kapsamda olmayan ya da sigortalının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamında olmayan yani işsiz, Kurumdan gelir ya da aylık almayan ya da bakmakla yükümlü olmayan kişilerde genel sağlık sigortası kapsamındadır.

56-S/OCAK2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Danışan, arkadaşını yaralı halde hastaneye getirdiğini ancak arkadaşı HIV statüsünde olduğu için hastanede hiçbir doktorun kendisine müdahale etmediğini belirtmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlali (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlali (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlali (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotip Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlali (İHBS md 2, HHY md5, Biyotip Sözleşmesi md 2,3,4), Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığının ihlali (Anayasa md 17)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana gerekli danışmanlık verilmiş, arkadaşına gerekli müdahalenin yapılması sağlanmıştır ancak yukarıda yazılı hak ihlallerinin yanı sıra böylesi bir ayrımcı yaklaşımın yaşam hakkının ihlaline varacak şekilde bir sonucu dahi doğurabileceği ve hekimlik yemininde geçen "insan hayatına mutlak surette saygı gösterileceği" hususuna aykırılık teşkil ettiği açıktır.

57-M/OCAK2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Danışan, işverenin kendisine herkesin içinde "senden şüpheleniyoruz git tüm testlerini yaptır görelim ne haltlar yemişsin" şeklinde beyanlarda bulunduğunu sonrasında işyeri hekimine haber verdiğini, işyeri hekiminin ise HIV testi dahil tüm testleri yaptırmasını istediğini iletmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK md 117), Hakaret (TCK md 125)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Danışana başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda danışmanlık sağlanmış olup ayrıca; Anayasa Mahkemesi'nin kararlarında tanımladığı üzere; kişisel veri kavramının kişiye ait bütün bilgileri ifade etmekte olduğunu ad, soyad, doğum tarihi, ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgilerin değil sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, resim, görüntü, ses kayıtları, parmak izleri, sağlık bilgileri, genetik bilgiler, aile bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı belirlenebilir kılan tüm verilerin kişisel veri kapsamında olduğunu dolayısıyla paylaşma zorunluluğu olmadığı ve kuruma bu durumu belirtebileceği yönünde danışmanlık verilmiştir. Diğer bir husus işyerleri/işverenler raporda detaylı bir şekilde açıklandığı üzere işçiden/işçi adayından test isteyemeyeceği gibi sadece işe giriş/rutin kontrol raporlarını talep edebilir.

58-F/OCAK2020 BAŞVURUSU

Başvuru Konusu:

Danışan işe girmek için başvuru yaptığı kurumda kendisine direk olarak "HIV, Hepatit gibi bulaşıcı bir hastalığın var mı, eğer varsa çalışamazsın." şeklinde sözler söylenmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:

Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:

Ekonomik gereksinimi olan işçi adayının özel yaşamına ilişkin sorulara cevap vermek durumunda kalması halinde söz konusu görüşmenin dengesizlik içerdiği aşikardır. Bu durumda işverenin, ayrımcılık yapmama, eşit davranma, koruma ve gözetme yükümlülükleri soracağı soruların sınırını oluşturmaktadır.

İşe alımlarda işçi adayının yaşam tarzına, cinsel yönelimine, cinsel yaşamına, medeni haline, sağlık durumuna ilişkin sorular sorulması ve bu verilerin üçüncü kişilerle paylaşılması ile hali hazırda çalışan HIV'le yaşayan bireylere yönelik aynı tutum ve davranışın sergilenmesi özel ve aile yaşamının gizliliğini ihlal eder. Bu ihlal işveren veya işyeri hekimi tarafından gerçekleştirilebileceği gibi diğer işçiler tarafından da gerçekleştirilebilir.

HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla ilgili ILO Uygulama ve Davranış Kuralları'na göre; "iş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir." (m.4.7)

ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları'na göre; İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir. (m.4/7)

Danışana bu doğrultuda danışmanlık sağlanmış ve danışan işyerine HIV statüsünü bildirir bir belge sunmamıştır.

MEDYADA YAŞANAN İHLALLER

Medyanın ayrımcı dil kullanması; etnik, dinsel, kültürel sebeplerle ya da cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, engellilik, yaş, görünüş, yaşam tarzı ve benzeri nedenlerle azınlık konumunda bulunan toplum kesimlerine yönelik nefret söylemi ve ayrımcı-ırkçı yargı ve kanaatlerin yaygınlaşması, meşrulaşmasında rol oynamaktadır. Aşağıda linki verilen ve son 3 ayda HIV ile yaşayan bireylere ilişkin yapılan haberlerin sadece başlıklarının dahi başlı başına kalıpyargı ve nefret söylemi içerdiğini görebiliyoruz; *"Aidsli Kişi Sayısı 8 Yılda 7 Kat Arttı", "Özel Etiler Hastanesi'nde HIV (Aids) skandalı! Hastalar karantinaya alındı, hastane kapatıldı.", "AIDS'li Y.O'nun vücut sağlığı iyi ama akıl sağlığı değil", "AIDS'li manyak.", "Kafedeki dehşet veren olayda şoke eden detaylar! HIV virüsü...", "Hastanede AIDS skandalı! 15 hastada kullandılar", "Hastanede skandal iddia! HIV'li hastanın malzemesi 15 hastada daha kullanılmış" "Son dakika... İstanbul'daki korkunç olayda şoke eden detaylar ortaya çıktı! HIV virüsü..."*

Günümüzde uygulanan başarılı tedavi yöntemleri ile HIV ile yaşayan bireyler tanı almayan bireyler ile aynı yaşam kalitesine sahip olsalar da bu gelişmelere karşın HIV ile yaşayan bireylere yaşamın her alanında çeşitli şekillerde ve yoğunluklarda ayrımcılık uygulandığına başlangıçta değinmiştik. Ayrımcılığa ilişkin her ne kadar STK'lar tarafından savunuculuk faaliyetleri yürütülse de medyada HIV ile ilgili önyargıları körükleyen haberlerin hala çıkıyor olması, HIV'in ortaya ilk çıktığı ve tedavisinin bulunmadığı yıllardaki gibi ölümcül bir hastalık gibi gösterilmesi haberciliğin etik kuralları ile örtüşmemektedir. Son 3 ayda yayınlanan haberlerde; HIV ile yaşayan bir bireyin, isim ve resimleri verilerek kamuoyuna deşifre edilmiş, kişisel bilgilerin gizliliği ihlalleri nefret söylemleriyle manşetlerde yerini almıştır. Bu korku kültürünün inşasını anlamak veya inşa edildiği gerçekliği kavrayabilmek için mutlaka 1980'li yıllara ve o yıllarda verilen tepkilere bakmak gerekmektedir. Nasıl bulaştığının net olarak bilinmediği ve neredeyse karşılaşan tüm insanların öldüğü günlerde küresel bir halk sağlığı sorunu olarak duyurulan enfeksiyona karşı toplumu koruyabilmek için radikal söylemler geliştirilmiştir. Önemli olan bu korkuyu gerçeklerle yönetebilmek ve en insancıl önlemlerle karşılaşma ihtimalini azaltmak ve güven ortamı yaratmaktır. HIV enfeksiyonuna dair bu güven ortamı bilimsel gelişmelerle artık yaratılmış durumdadır. Enfeksiyonun nasıl bulaştığını nasıl bulaşmadığını çok net bilinmektedir, korunma yöntemleri mevcut ve kullanıldığında bulaş durduruluyor. Öyleki HIV tedavisi alan kişiler artık korunma yöntemi kullanmasalar dahi virüsü bulaştırmıyor (bkz B=B, Belirlenemeyen = Bulaştırmayan), çok etkili tedavilerle insanlar olağan yaşam sürelerini sağlıklı bir birey olarak yaşıyor. Burada akla gelen soru tüm bu gelişmelere rağmen 1980'lerin bilinmezliği içinde inşa ettiğimiz korku kültürü neden yeniden üretilip servis ediliyor veya yaygınlaştırılıyor? Hacettepe Üniversitesi ve Başkan Üniversitesinin ortak hazırladığı farkındalık araştırması (<https://birliktehidengucluyuz.com/img/hiv-aids-farkindalik-raporu.pdf>) sonuçlarına göre Türkiye'de yaşayan bireylerin %77'si HIV hakkında herhangi bir bilgiye sahip değil. Medyanın da içerisinde kulaktan dolma bilgileri veya doğruluğu sorgulanmamış kaynakları yazı veya ürünlerine taşıyan, bilimsel gerçeğin normalliyeti yerine bilinmeyen zamanların şehir efsanelerinin reyting değerini önemseyen bir medya ve popüler kültür içerik üreticileri ile etik dışı habercilik anlayışı zaten yaşadıkları hak ihlallerinde yargı yoluna başvurmadan çekinen HIV/AIDS ile yaşayan bireylerin deşifre olma korkusunu arttırmakta ve yaşadıkları hak ihlallerinde tepkisiz kalmalarına sebep olmaktadır. Son 3 ayda medyada yer alan ve hak ihlali içeren haberler;

<http://turkiyebulteni.com/aidsli-kisi-sayisi-8-yilda-7-kat-artti/3424/>

Aidsli Kişi Sayısı 8 Yılda 7 Kat Arttı

Sağlık Bakan Yardımcısı Emine Alp Meşe, "2010 yılında HIV pozitif'li (AIDS) kişi sayısı 539 iken 2018 yılında bu sayı 7 kat artış göstererek 3 bin 719 olmuştur" dedi.

Paylaş Beğen 0 Tweetle

Tarih: 26-11-2019 13:00

<http://www.takvim.com.tr/yasam/2019/10/31/ozel-etiler-hastanesinde-hiv-skandal-hastalar-karantinaya-alindi-hastane-kapatildi>

Özel Etiler Hastanesi'nde HIV (Aids) skandalı! Hastalar karantinaya alındı, hastane kapatıldı

Özel Etiler Hastanesi'nde büyük bir skandal yaşandı. HIV virüsü (Aids) taşıyan bir hastanın ameliyatında kullanılan malzeme, 15 hastanın daha ameliyatında kullanıldı. Skandalın ortaya çıkmasının ardından hastalar AIDS şüphesi ile karantina altına alınırken, hastane ise kapatıldı.

Yaşam 31.10.2019 09:23 - Son Güncelleme: 31.10.2019 09:24 ABONE OL Google News

<https://www.gundemebakis.com/guncel/aidsli-yo-nun-vucut-sagligi-iyi-ama-akil-sagligi-degil-sagligi-degil-h43313.html>

AIDS'li Y.O'nun vücut sağlığı iyi ama akıl sağlığı değil

1996'da doğum sırasında kanı değişirken HIV virüsü kaptan bebeği Türkiye 'AIDS'li Y.O.' olarak tanıdı. Bugün 23 yaşında olan Y.O'nun vücut sağlığı iyi ama yaşadıklarından dolayı akıl sağlığı iyi değil. Yüzde 100 iş göremezlik raporu almak için açtığı davada bilirkişi, Y.O'nun akıl sağlığını kaybettiğini belirten rapor hazırladı. Ancak Adli Tıp, "Bu durum AIDS'ten değil çocukluktan gelmiş olabilir" dedi.

01 Aralık 2019 Pazar 09:36

<https://www.takvim.com.tr/yasam/2020/01/19/aidsli-manyak>

AIDS'li manyak

Bayrampaşa'daki yabancı uyruklu saldırgan hakkında yeni bilgiler ortaya çıktı. 33 yaşındaki Bahchevanov'un 14 Ocak günü Bulgaristan'dan Türkiye'ye geldiği olayı gerçekleştirirken yanında bulunan çantasından incil, Meryem ana heykeli ve Hz. İsa tablosu çıktığı öğrenildi. Saldırmanın kendisiyle konuşmaya çalışan polislerin girişimlerine herhangi bir dilde yanıt vermediği belirtilirken, olaydan sonra hastaneye kaldırılan Bahchevanov'un HIV taşıdığı kaydedildi.

Yaşam 19.01.2020 Gazete ABONE OL Google News

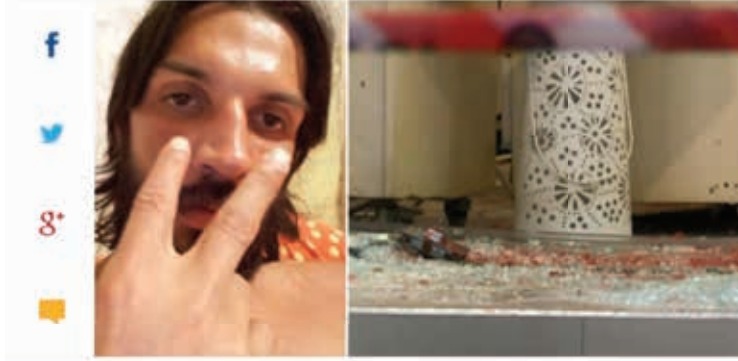
<https://www.bursahakimiyet.com.tr/haber/kafedeki-dehset-veren-olayda-soke-eden-detaylar-hiv-virusu-328250.html>

Kafedeki dehşet veren olayda şoke eden detaylar! HIV virüsü...

İstanbul'da girdiği kafede elindeki bıçakla dehşet saçan Bugaristan uyruklu Milen Bahchevanov ile ilgili yeni bilgi ve görüntüler ortaya çıktı.

GÜNDEM, 18 Ocak 2020 Cumartesi, 12:42

A- A+ Yazdır

Bayrampaşa'daki yabancı uyruklu saldırgan hakkında yeni bilgiler ortaya çıktı. 33 yaşındaki Bahchevanov'un 14 Ocak günü Bulgaristan'dan Türkiye'ye geldiği olayı gerçekleştiren yanında bulunan çantasından İncil, Meryem ana heykeli ve Hz. İsa tablosu çıktığı öğrenildi. Saldırganın kendisiyle konuşmaya çalışan polislerin girişimlerine herhangi bir dilde yanıt vermediği belirtilirken, olaydan sonra hastaneye kaldırılan Bahchevanov'un HIV taşıdığı kaydedildi.

<http://www.milliyet.com.tr/gundem/hastanede-aids-skandali-15-hastada-kullandilar-6068725>

31.10.2019 - 08:35 | Son Güncellenme: 31.10.2019 - 09:21

Hastanede AIDS skandalı! 15 hastada kullandılar

İstanbul'da özel bir hastanede ameliyatta kullanılan HIV'li hastanın tıbbi malzemesi, 15 hastanın ameliyatında kullanıldı. Hastalar AIDS şüphesiyle karantinaya alınırken, hastane kapatıldı.

İstanbul'da özel bir hastane ve doktorların adının karıştığı sağlık skandalı

<https://www.sozcu.com.tr/2019/gundem/hastanede-skandal-iddia-hivli-hastanin-malzemesi-15-hastada-daha-kullanilmis-5423415/>

Hastanede skandal iddia! HIV'li hastanın malzemesi 15 hastada daha kullanılmış

Özel Etiler Hastanesi'nde HIV virüsü taşıyan bir hastanın ameliyatında kullanılan tıbbi malzemenin 15 hastanın daha ameliyatında kullanıldığı, hastaların AIDS şüphesiyle karantinaya alındığı ve hastanenin kapatıldığı iddia edildi. Hastanenin sahibi Prof. Dr. Alper Çelik iddiaların doğru olmadığını belirterek, "Bu iddia işine son verilmiş bir sağlık çalışanının hazeyanlarından ibarettir. Kuruma zarar verme maksadıyla yapılmıştır ve bizim hastanemizde hiç bir HIV hastası ameliyat edilmiştir. İddialar yalandır ve savcılığa aksettirilmiştir" dedi. Öte yandan, hastaneyi eski çalışanı olan bir hemşirenin Valliğe şikayet ettiği ortaya çıktı.

18 Ocak 2020

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/istanbulda-korkunc-olay-pala-ile-restorana-giren-saldirgan-olduruldu-41422807>

Son dakika... İstanbul'daki korkunç olayda şoke eden detaylar ortaya çıktı! HIV virüsü...

Gündem 16 ARALIK / DHA - Haber İktis: 18.01.2020 - 12:05 Son Güncelleme: 18.01.2020 - 12:46

Bayrampaşa'daki yabancı uyruklu saldırgan hakkında yeni bilgiler ortaya çıktı. 33 yaşındaki Bahchevanov'un 14 Ocak günü Bulgaristan'dan Türkiye'ye geldiği olayı gerçekleştiren yanında bulunan çantasından İncil, Meryem ana heykeli ve Hz. İsa tablosu çıktığı öğrenildi. Saldırganın kendisiyle konuşmaya çalışan polislerin girişimlerine herhangi bir dilde yanıt vermediği belirtilirken, olaydan sonra hastaneye kaldırılan

DEĞERLENDİRME

Pozitif Yaşam Derneği'nin en son 2009 tarihli Hak İhlali Raporunun yayınlanmasının üzerinden on seneden fazla zaman geçmesine ve HIV enfeksiyonunun tedavisinde çok büyük aşamalar katedilmesine rağmen HIV ile yaşayan bireylere yönelik ihlallerin devam ettiği tespit edilmiştir. Bireysel ve toplumsal önyargıların 10 yıllık sürece rağmen değişime uğramadan varlığını sürdürdüğü, HIV ile yaşayanların kötü muameleyle maruz bırakıldıkları, anayasal pek çok haklarının ihlâl edildiği raporda görülmektedir.

Çıkan rapor sonucunda HIV ile yaşayan bireylerin en fazla ihlâl uğradıkları alan özel hayatlarıdır. HIV'le yaşayan bireyler; cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerine ilişkin sorulara maruz kalmakta, HIV statüleri onayları olmadan başkalarıyla paylaşmakta, yaşamlarının her alanında HIV statülerinin gizliliği ihlâl edilmektedir. Oysa Anayasa'nın 20. Maddesine Göre: "Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. " Özel Hayat literatürde; başkaları tarafından bilinmesi istenmeyen korunmaya değer menfaat, başkalarının bilgisinden uzak kalması gereken giz alanları ve herkes tarafından bilinmeyen ancak araştırma ve bilgi edinmeyle sağlanan kişiye ait hususlar olarak tanımlanmaktadır ve kişinin HIV statüsü de Anayasa Mahkemesi kararlarında tanımlandığı üzere kişinin sağlık verileri kapsamında olan ve özel hayat kapsamında korunması gereken kişisel verileridir. Anayasa'nın 20. Maddesine göre "Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir." Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak bir başkasına verilmesi, yayılması veya ele geçirilmesi ise TCK madde 136'da düzenlenen "Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme" suçunu; kişinin özel hayatının gizliliğinin ihlâl edilmesi ise TCK madde 134'de düzenlenen "Özel hayatın gizliliğini ihlâl" suçunun unsurlarının oluşmasına sebep olmaktadır.

HIV'le yaşayan bireylerin özel hayatlarının gizliliğinin ihlalden sonra en çok hak ihlaline uğradıkları alan çalışma yaşamlarıdır. HIV'le yaşayan bireyler işe alımlarda ve işlerinin devamında; HIV testine zorlanmakta, yaşam tarzlarına ilişkin sorulara maruz kalmakta, HIV statülerinin gizliliği ihlâl edilmekte, iş koşulları değiştirilmekte, iş sözleşmeleri feshedilmekte, sosyal hakları kısıtlanmaktadır. Yine işyeri hekimi uygulamalarında zorla HIV testi, HIV'le yaşayan işçilerin kişisel sağlık verilerinin korun(ma)ması, HIV ile yaşayan bireylere yönelik psikolojik taciz (mobbing) uygulamaları çalışma yaşamında sıklıkla karşılaşılan hak ihlallerindedir. Oysa Anayasa'nın 48. maddesine göre "Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir." Dolayısıyla HIV ile yaşayan bireylerin HIV statülerinden ötürü çalışmalarına engel olunmaları Anayasa'ya aykırı bir durum teşkil eder. Ayrıca iş ve çalışma hürriyetinin ayrımcılık gibi hukuka aykırı bir davranışla ihlâl edilmesi de TCK madde 117'de düzenlenen "İş ve çalışma hürriyetinin ihlali" suçunun unsurlarının oluşmasına sebep olmaktadır.

HIV'le yaşayan bireylerin yaşamlarının neredeyse her alanında ihlâl edilen bir diğer hak sağlık hakkının ihlaldir. HIV'le yaşayan bireylerin sağlık hakkına erişimlerinde; Hekim HIVle yaşayan hastayı tedaviyi reddetmekte, tedavi sırasında HIV'le yaşayan bireylere önyargılı tutumlarla yaklaşılmakta, bu durum zaman zaman nefret söylemlerine evrilmekte, HIV ile yaşayan bireylerin statülerinin gizliliği ihlâl edilmekte, HIV'le yaşayan kişinin aydınlatılmış onamı alınmadan zorla HIV testi yapılmakta ve HIV'le yaşayan kişiler sağlık çalışanları tarafından özel yaşamlarına ilişkin sorulara maruz kalmaktadırlar. Oysa Anayasa'nın 56. maddesine göre; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir." Yine Anayasa'nın 17. maddesine göre; "Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

Dolayısıyla HIV ile yaşayan bireylerin bu sebepten ötürü tedavi haklarının ihlali anayasayı ihlâl niteliğinde olup sağlık çalışanlarının görevlerinin gereklerini yerine getirmemeleri suretiyle kişilerin mağduriyetine sebep olmaları TCK madde 257'de düzenlenen "Görevi kötüye kullanma" suçunun unsurlarının oluşmasına sebep olmaktadır. Sağlık kurumlarında yaşanan dışlanma ve ayrımcılık, HIV ile yaşayan kişilerin tedavi olmaktan caydırabilmekte ve sağlıklarını ciddi anlamda tehdit etmektedir. Sağlık çalışanlarının HIV pozitif kişileri tedavi etmeyi reddetmeleri bu raporda özellikle ön plana çıkmaktadır. Ayrıca bu raporda, hasta hakları alanındaki yasal düzenlemeler ile sağlık çalışanlarının uymaları gereken etik yükümlülüklerin yok sayıldığı ve hastaların ciddi mağduriyetler yaşadığı ortaya çıkmıştır. Sağlık hakkının ihlaline ilişkin son olarak; raporda sıkça bahsedilen Medula Sistemine tüm eczacı ve hekimlerin erişimlerinin olması da bu hakkın ihlaline çokça sebebiyet vermektedir. Medula sistemi raporda sıkça bahsedildiği üzere "reçete onay sistemi / reçete provizyon sistemi" şeklinde tanımlanan ve tüm eczacı ve hekimlerin kişilerin TC kimlik numarası ile tüm ilaç geçmişine ulaşabildikleri bir sistemdir. Medula sistemi SGK'ya gizlilik talepli verilen bir dilekçe ile gizlenebiliyorken zaman zaman bu konuda sıkıntılar yaşanmakta (kişinin talebi olmadan açılması gibi) bazı illerde bu tür dilekçeler işleme dahi alınmamaktadır. Bunların yanı sıra kamuoyunda zaman zaman Medula Sisteminin gizlenmesi hususunun mahkeme kararına bağlanacağı tartışılmaktadır. Böyle bir düzenlemenin hali hazırda işyeri hekimlerinin medula sisteminde HIV statüsünü görmeleriyle sebep oldukları hak ihlalleri ile diğer hekim ve sağlık çalışanlarında sebep oldukları hak ihlallerini artıracığı açıktır.

Diğer bir husus; HIV'le yaşayan bireyler zaman zaman sigorta prim borçlarından ötürü zaman zamanda GSS şartlarını yerine getiremediklerinden ötürü tedaviye erişememekte, ilaç teminlerini sağlayamamaktadırlar. 5510 sayılı kanunun Sağlık Hizmetlerinden Yararlanma Şartlarının düzenlendiği 67. Maddesinde yer alan "... bildiri zorunlu bulaşıcı hastalıklar, madde bağımlılığı tedavisine yönelik sağlık hizmetleri, 63'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri gereğince sağlanan sağlık hizmetleri, 75'inci maddede sayılan afet ve savaş ile grev ve lokavt hali hariç olmak üzere..." ifadesi gereğince hayati riskin oluşmaması ve kamu sağlığının korunması adına HIV ile yaşayan bireylerin sigortalı olmanın şartlarına takılmadan tedaviye erişim sağlamaları gerekirken raporda görüleceği üzere prim borcu olan HIV ile yaşayan bireyler, tedaviye erişim engeli yaşamakta ve bu durum halk sağlığı açısından olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Ayrıca Anayasa'nın 60. maddesine göre; "Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar." Dolayısıyla uygulamada var olan eksikliklerin Anayasayı ihlâl niteliği taşıdığını söylemek yanlış olmayacaktır.

HIV ile yaşayan bireylerin çalışma yaşamlarında ve sağlık kuruluşlarında maruz kaldıkları ihlallerin yanında eş zamanlı olarak ihlâl edilen diğer hakları Anayasa'nın 10. maddesinde "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir." şeklinde düzenlenen ve uluslararası sözleşmelerde Ayrımcılık Yasağı şeklinde karşımıza çıkan yasağın ihlaldir. Her ne kadar TCK 122'de Nefret ve Ayrımcılık suçu "(1) Dil, ırk, milliyet, renk, cinsiyet, engellilik, siyasi düşünce, felsefi inanç, din veya mezhep farklılığından kaynaklanan nefret nedeniyle; a) Bir kişiye kamuya arz edilmiş olan bir taşınır veya taşınmaz malın satılmasını, devrini veya kiraya verilmesini, b) Bir kişinin kamuya arz edilmiş belli bir hizmetten yararlanmasını, c) Bir kişinin işe alınmasını, d) Bir kişinin olağan bir ekonomik etkinlikte bulunmasını, engelleyen kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." şeklinde düzenlenmiş olsa da maddede sınırlı sayılan ayrımcılığa uğrayabilecek kişi grupları

ile sınırlı sayılan fiiller bu maddeyi işlevsiz kılmakta ve maalesef HIV statüsü sebebiyle ayrımcılığa uğrayan bireyleri korumamaktadır.

Son olarak yaşanan tüm bu süreçler HIV ile yaşayan bireylerde tanı sonrası meydana gelen travmanın şiddetini artırmakta ve devam eden süreçlerde bireylerde travma sonrası stres bozukluğunun yaşanmasına neden olmaktadır. HIV ile yaşayan bireyler toplumsal damgalama ve çoğunlukla toplumsal damgalamanın bir sonucu olarak karşımıza çıkan içselleştirilmiş HIV damgalaması ile baş başa kalmaktadır. Tanı sonrası ruh sağlığı uzmanları tarafından verilen psikososyal destek, bireyin bu sarmal damgalama ile baş etme becerisini geliştirerek olağan karar alma süreçlerine ve süregelen yaşam rutinine dönebilmesini kolaylaştırmaktadır. Bu rutinde HIV'den ötürü bir hak ihlaliyle karşılaşan birey, maruz bırakıldığı ayrımcılıkla ilgili neden-sonuç ilişkisini daha sağlıklı biçimde kurmakta ve hak arama süreçlerine daha etkin olarak katılmaktadır. Maalesef HIV enfeksiyonu tanısı sonrasında verilen psikososyal destek hizmetlerine erişim oldukça sınırlıdır. Şimdilik yalnızca bünyesinde sosyal hizmet uzmanı ve psikolog gibi ruh sağlığı uzmanları istihdam eden STK'lar etkin psikososyal danışmanlık hizmeti verebilmektedir. Tanının açıklandığı yer olma özelliği bulunan sağlık kuruluşlarında HIV alanında uzmanlaşmış ruh sağlığı çalışanlarının varlığına ihtiyaç olduğu açıktır; fakat ne yazık ki bu konuda bilinen bir çalışma yürütülmemektedir.

NOTLAR

NOTLAR

Bu rapor MAC AIDS FUND'in desteğiyle hazırlanmıştır.
MAC AIDS FUND bu raporda yer alan bilgilerin doğruluğu ve bütünlüđu konusunda garanti vermez
ve bu bilgilerin kullanımı sonucu oluşabilecek zararlardan sorumlu tutulamaz.

MAC
AIDS FUND

